

Voorwoord

Voor u ligt de cultuurnota *“Beleef kunst en cultuur in Lingewaard”*. De samenleving verandert. Dat heeft invloed op ons cultuurbeleid en hoe de samenleving hiermee omgaat. Het vraagt onder meer om een kritische blik op het aanbod, zodat het aanbod aansluit bij de behoeften van de verschillende doelgroepen. Bijzonder is dat we deze keer de bibliotheeknota en de cultuurnota hebben samengevoegd.

Lingewaard kent een rijk cultureel leven. Met een uitgebreid verenigingsleven, verschillende bibliotheekvestigingen en servicepunten, kunst in de openbare ruimte en een mooi aanbod aan podiumkunsten en exposities. Wij vinden het belangrijk dat iedereen in Lingewaard kan kennismaken met én geïnspireerd kan worden door kunst en cultuur. Dit is dan ook het hoofddoel van de nieuwe nota.

De nota die voor u ligt, kent drie thema’s. Samenwerking loopt als een rode draad door elk thema heen. Samenwerking leidt tot nieuwe inzichten, zorgt voor nieuwe initiatieven en kansen. Niet alleen komt “samenwerken” inhoudelijk terug in de nota. We hebben de nota ook in samenwerking met verschillende partijen geschreven. Dit heeft geleid tot een nota die gedragen wordt door én aansluit bij de praktijk. We kijken ernaar uit om samen met het veld aan de slag te gaan met de uitvoering.

Theo Janssen
Wethouder Cultuur

Samenvatting

Wat willen we bereiken?

Het hoofddoel van de cultuurnota is dat iedereen in Lingewaard kennis kan maken met én geïnspireerd kan worden door kunst en cultuur. We richten ons daarbij op drie thema's.

1. Een sterke en toekomstbestendige culturele infrastructuur;
2. Iedereen kan meedoen;
3. Jeugd en cultuur.

Per thema hebben wij verschillende doelen geformuleerd. Waar mogelijk hebben wij de doelen concreet gemaakt. De doelen zijn verder uitgewerkt aan de hand van subdoelen/uitgangspunten.

Wat gaan we daarvoor doen?

In samenwerking met het culturele veld, de sport- en cultuurcoaches, het onderwijs en andere partners gaan we aan de slag om de doelen uit de nota te behalen. Het gaat hierbij om zowel nieuwe acties als huidige acties die we gaan voortzetten. Na vaststelling van het beleid gaan we samen met het Cultureel Platform Lingewaard bepalen welke acties wanneer worden opgepakt, waarbij de volgende zaken als startpunt worden gehanteerd:

- Ondersteunen en bevorderen van een sterke en toekomstbestendige culturele infrastructuur, waarbij we inzetten op samenwerking tussen culturele aanbieders en andere partijen.
- Inzetten op een bereikbaar en toegankelijke bibliotheekvestigingen en cultureel aanbod voor alle inwoners in Lingewaard, zodat iedereen mee kan doen.
- Het convenant cultuureducatie 2020-2024 (mogelijk met uitbreiding naar het voortgezet onderwijs) én méér muziek in de klas vervolgen. En we gaan het lokale culturele erfgoed in het primair onderwijs een impuls geven.

Wat mag het kosten?

Wij verwachten dat binnen de beschikbare budgetten er voldoende ruimte is om de activiteiten uit de nota te bekostigen. Het huidige bedrag voor kunst & cultuur bedraagt €374.000; met betrekking tot de bibliotheek gaat het om een bedrag van €€836.000. Deze huidige bedragen zijn aan verandering onderhevig van onder andere de prijsindexering.

Er is ook een bestemmingsreserve kunst aanwezig. Deze bestemmingsreserve is op dit moment alleen bestemd voor kunst in de openbare ruimte. We stellen voor om een gedeelte van de bestemmingsreserve in te zetten om de nieuwe acties uit de nota mogelijk te maken.

Hoofdstuk 1: Het voorprogramma

1.1 Aanleiding en proces

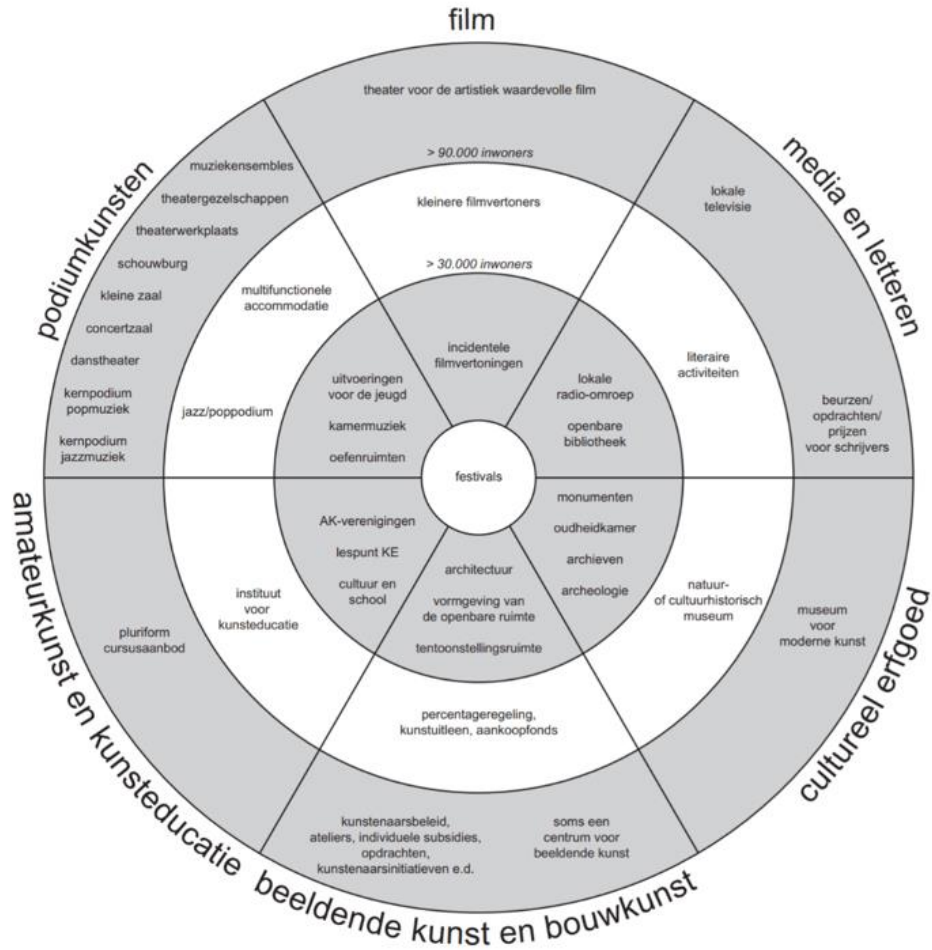
Zowel de termijn van de huidige cultuurnota als het huidige bibliotheekbeleid verstrijkt dit jaar. De gemeenteraad heeft beide stukken verlengd tot en met 2021. Dit betekent dat er nieuw beleid nodig is voor de komende jaren. Samen met het culturele veld zijn wij aan de slag gegaan om de koers te bepalen voor de komende jaren. Als startpunt hebben we drie thema's geformuleerd. Middels een filmpje hebben wij deze thema's bij de gemeenteraad onder de aandacht gebracht en zijn we met haar hierover in gesprek gegaan om haar wensen en behoeften op te halen. Ook hebben de inwoners van Lingewaard de mogelijkheid gekregen om hun input te leveren. Dit heeft geleid tot de voorliggende nota "Beleef kunst en cultuur in Lingewaard".

1.2 Leeswijzer

De voorliggende nota "Beleef kunst en cultuur in Lingewaard" bestaat uit vier hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk wordt de culturele infrastructuur inzichtelijk gemaakt, blikken we terug op afgelopen beleidsperiode en benoemen we nieuwe trends/ontwikkelingen en de landelijke, provinciale en gemeentelijke kaders. Vervolgens werken wij in hoofdstuk 2 de drie thema's uit. De (sub)doelen en acties om deze (sub)doelen te bereiken hebben wij schematisch weergegeven. In hoofdstuk 3 geven wij de prioritering in acties aan en brengen we de bijbehorende financiën en organisatie in beeld. Tot slot gaan we in hoofdstuk 4 in op monitoring en communicatie.

1.3 Culturele infrastructuur

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft een ringenmodel (figuur 1) ontwikkeld om gemeenten handvatten te bieden bij het formuleren van gemeentelijk cultuurbeleid. Dit model deelt culturele voorzieningen en het bijbehorend cultuurbeleid in op basis van het inwonersaantal in drie ringen. Op basis van dit model kan een gemeente inschatten over welke culturele infrastructuur zij zou kunnen beschikken. Hoe groter de gemeente, hoe meer voorzieningen en hoe uitgebreider het beleid.

Figuur 1: VNG ringenmodel culturele infrastructuura

Lingewaard valt wat betreft inwonersaantal in de tweede ring van buitenaf gezien. Het merendeel van de voorzieningen die hierbij behoort, komt terug in onze gemeente. Aan de hand van het ringenmodel geven wij een overzicht van de huidige culturele infrastructuur.

Beeldende kunst en bouwkunst

In de openbare ruimte zijn diverse kunstwerken te vinden. Er is een kunstadviescommissie die advies aan het college geeft over bijvoorbeeld aankoop, verplaatsing, inventarisatie, schenkingen van beeldende uitingen én zijn er verschillende culturele aanbieders actief op het gebied van kunst. Daarnaast wordt er een lokale kunstprijs uitgereikt, namelijk de Mieke Bles kunstprijs. In Gendt is er een kunstuitleen en tentoonstellingsruimte in “de Kijkruit”. In de bibliotheek in Bemmelen en Gendt, het gemeentekantoor en de ramen (vitruines) van de voormalige raadszaal in Huissen is er ook een tentoonstellingsruimte.

Amateurkunst en kunsteducatie

De huidige culturele infrastructuur bestaat voornamelijk uit het verenigingsleven, zoals koren, harmonieën en fanfares. Op het gebied van cultuureducatie hebben wij een cultuurmakelaar, namelijk de Open Academie. Deze professionele organisatie vervult binnen de gemeente de rol om kunst en cultuur in het onderwijs te brengen. Dit doen zij door intermediair te zijn tussen scholen en het aanbod aan vakdocenten, kunstenaars en organisaties.

Podiumkunsten en film

We stippen kort de podia en sociaal culturele centra aan waar culturele activiteiten plaatsvinden. In deze nota gaan wij niet verder in op deze accommodaties. Dit vanwege het feit dat hier al uitgebreid aandacht aan wordt besteed in het accommodatiebeleid. We kennen verschillende sociaal culturele centra in onze gemeente. De dorpshuizen in Lingewaard hebben een positie in de kernen als de multifunctionele accommodaties waar maatschappelijke organisaties van ruimten gebruik kunnen maken (toegankelijk en laagdrempelig). Het gaat om de volgende zes accommodaties: Gemeenschapshuis Huissen Zand, De Kinkel Bemmelen, Dorpshuis Angeren, Ontmoetingscentrum Doornenburg, De Tichel Haalderen en De Leemhof Gendt. Andere locaties die ruimte bieden aan culturele activiteiten (bijvoorbeeld oefenruimten) zijn onder andere de Zandse Kerk Huissen en Het Koelhuis in Huissen.

Theaterkerk Bemmelen, Theater Kees en Providentia zijn belangrijke podia binnen onze gemeente. Hier vinden zowel theatervoorstellingen plaats als muzikale evenementen (concerten). Bovendien bieden deze podia ruimte aan culturele aanbieders om te repeteren. De Theaterkerk en Theater Kees vervullen daarnaast ook de rol van een filmtheater.

Ook zijn er ondernemers die culturele activiteiten aanbieden (bijvoorbeeld kleine optredens in het Kasteel Doornenburg, culturele avonden bij De Buitenpoort in Huissen of festivals) en/of onderdak bieden aan culturele activiteiten van anderen. Daarnaast zijn er verschillende organisaties actief op het gebied van dans, theater en musical.

Media en letteren

De bibliotheekfunctie wordt ingevuld door de Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid (OBGZ). In Lingewaard hebben we in Huissen, Bemmelen en Gendt volledige bibliotheekvestigingen. In Doornenburg, Angeren en Haalderen zijn deze vormgegeven als servicepunt. Naast natuurlijk het beschikbaar stellen van zowel een fysieke als digitale collectie organiseert zij activiteiten zoals lezingen van schrijvers of over culturele zaken (bijvoorbeeld filosofische vraagstukken en muziekstromingen), schrijfcursussen en poëzie workshops. Ook faciliteert, ondersteunt en promoot de bibliotheek leeskringen onder deskundige begeleiding in de Lingewaardse bibliotheekvestigingen. Om deze cultuurnota leesbaar te houden wordt de bibliotheek als cultuuraanbieder benoemd, de bibliotheek is echter veel meer dan dat. Naast een culturele functie heeft de bibliotheek een steeds grotere sociaal maatschappelijke functie. De bibliotheek dient als ontmoetingsplek waar de dialoog plaatsvindt en

waar ondersteuning en ontwikkeling van vaardigheden wordt aangeboden. De bibliotheek heeft een belangrijke rol in brede maatschappelijke opgaven zoals de aanpak laaggeletterdheid, leesbevordering (voor uiteenlopende doelgroepen), digitale inclusie en in samenwerking met het onderwijs.

Wij beschikken op het gebied van media over een lokale omroep: Omroep Lingewaard. De omroep brengt het lokale nieuws via het internet en de televisie naar de inwoners van Lingewaard. De gemeenteraad beslist over de aanwijzing van een omroep.

Cultureel erfgoed

Lingewaard kent verschillende musea, monumenten en historische verenigingen (waaronder ook historische kringen en gilden). Twee gebieden zijn aangewezen als UNESCO Werelderfgoed, namelijk de Romeinse Limes en Fort Pannerden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De Lingewaarde cultuurhistorie komt terug in de Erfgoednota. Ook besteedt deze nota aandacht aan monumenten en de link met toerisme en oudheidkunde. In deze cultuurnota komt erfgoed in het kader van cultuureducatie terug bij thema 3 “Jeugd en Cultuur”. De rest van het erfgoed blijft onderdeel uitmaken van de Erfgoednota.

1.4 Evaluatie huidig beleid

Voordat wij vooruit kijken, is het goed om terug te kijken op hetgeen dat is bereikt in de afgelopen beleidsperiode. We beginnen met de evaluatie van de cultuurnota “Lingewaard bruist.....”. Daarna volgt de evaluatie van het bibliotheekbeleid “Bibliotheekvoorziening aansprekend en bereikbaar voor iedereen”.

Cultuurnota

In de cultuurnota 2016-2020 “Lingewaard bruist.....” zijn drie doelstellingen geformuleerd:

- Doelstelling 1: Instandhouding van een culturele infrastructuur;
- Doelstelling 2: Zelfwerkzaamheid, ruimte voor nieuwe initiatieven, brede cultuureducatie en lokale samenwerking;
- Doelstelling 3: Beschermen en benutten cultureel erfgoed

Het resultaat van wat er de afgelopen jaren is bereikt, maken wij onderstaand inzichtelijk. Voor de leesbaarheid hebben wij bepaalde onderdelen die bij verschillende doelstellingen behoren in enkele gevallen samengevoegd.

Kunst

De zaken die in de huidige nota omtrent kunst worden benoemd, hebben wij gerealiseerd. Er hebben exposities plaatsgevonden in het gemeentehuis. Zo heeft onder meer de winnares van de Mieke Bles kunstprijs haar werken getoond in het nieuwe gemeentekantoor. Daarnaast is de kunstadviescommissie actief geweest. De commissie is onder andere betrokken geweest bij het kunstwerk in de wijk Loovelden. Het wijkplatform is hierbij eveneens betrokken geweest. Het Geluk van Lingewaard – georganiseerd door Stichting Honderdmorgen – is gestopt. In 2020 vond de afsluitende bijeenkomst plaats. Stichting LingeW’art heeft haar jaarlijkse grafiekmanifestaties verzorgd, waarbij zij ook de samenwerking hebben gezocht met stichting Exodus. Het onderhoud van de kunstwerken is goed op orde.

Media

Op het gebied van media heeft Stichting Omroep Lingewaard in 2017 de aanwijzing gekregen. De huidige aanwijzing van Omroep Lingewaard loopt tot en met 14 maart 2022. De omroep heeft de intentie uitgesproken om samen te werken met collega-omroepen in de regio Arnhem. Daartoe is een intentieovereenkomst gesloten. Bovendien heeft de omroep de samenwerking gezocht met Omroep Gelderland.

Cultuureducatie (inclusief erfgoed op school)

Het is gelukt om het CMK-onderwijs in stand te houden en te bevorderen. Cultuur heeft binnen onze basisscholen een vaste plek gekregen. De Open Academie heeft als cultuurmakelaar hierin een belangrijke positie ingenomen. Zij zorgden ervoor dat de scholen en het aanbod elkaar vonden. De educatie afdeling van bibliotheek Gelderland Zuid neemt deel aan het kunstmenu van de Open Academie. Wij hebben het convenant cultuureducatie 2020-2024 in het primair onderwijs ondertekend, waardoor cultuureducatie gewaarborgd is voor de komende jaren. Het deelconvenant “Meer muziek in de klas Lokaal Lingewaard” maakt onderdeel hiervan uit. Ook het regionale muziekkkoord “Meer muziek in de klas Lokaal Gelderland-Midden” is ondertekend.

In de nota “Lingewaard bruist.....” wordt gesproken over het Cultuur & Erfgoedpact en het bijbehorende project “Anders kijken naar de omgeving”. Dit project is de afgelopen jaren in samenwerking met de gemeente Overbetuwe uitgevoerd. Het project was gericht op het toegankelijk maken van het lokaal aanwezige erfgoed (inclusief materiaal en vrijwilligers) voor het primair onderwijs. Ondanks dat er via dit project verschillende activiteiten zijn uitgevoerd, moeten wij concluderen dat het project niet de borging en daadkracht heeft gehad die gewenst was. De doorontwikkeling van het erfgoed op het gebied van cultuureducatie nemen wij dan ook als uitgangspunt mee in hoofdstuk 2 bij thema 3 “Jeugd en Cultuur”.

Initiatieven en lokale samenwerking

In de nota wordt gesproken over een Cultuurfonds om nog beter in te kunnen spelen op initiatieven uit de samenleving. We hebben dit via een subsidieregeling gerealiseerd. De subsidieregeling “Ondersteuning culturele- en sportevenementen” is in het leven geroepen om jaarlijks terugkerende culturele evenementen die voorzien in een lokale behoefte te subsidiëren. Op die manier stimuleren en ondersteunen we lokale initiatieven. Vanwege de coronacrisis hebben weinig evenementen plaats kunnen vinden, waardoor beperkt gebruik is gemaakt van de subsidieregeling. Nu de ontwikkelingen betreffende het coronavirus er weer gunstiger uitzien, verwachten wij dat in de nieuwe beleidsperiode meer van de regeling gebruik wordt gemaakt.

Een belangrijk aspect uit de nota was de lokale samenwerking tussen de culturele partners en de rol van het cultureel platform hierin (behorend bij de Open Academie). We zijn het afgelopen jaar flink aan de slag geweest om een nieuwe impuls te geven aan de samenwerking in het culturele veld, mede ook vanwege de wens die aanwezig is binnen het veld om de samenwerking te verbeteren. Het cultureel platform is nieuw leven in geblazen én er is een digitaal cultureel platform in ontwikkeling. Op dit platform zijn de culturele aanbieders uit Lingewaard met hun aanbod te vinden. De jaren daarvoor was de samenwerking niet echt van de grond gekomen, mede door de reorganisatie van de Open Academie.

Bibliotheek

De bibliotheek heeft zich vanuit de beleidsnota ‘Bibliotheekvoorziening aansprekend en bereikbaar voor iedereen 2017 - 2020’ op vier thema’s gefocust. We lichten de

doelstellingen, acties en resultaten per thema toe.

Doelstelling: De collectie is beschikbaar en toegankelijk

Acties: → De fysieke collectie is beschikbaar en toegankelijk, sluit aan bij de behoefte en is dichtbij de doelgroep

→ Alle leden hebben toegang tot de totale E-collectie

Resultaat: De OBGZ beschikt over een grote collectie boeken in alle zes Lingewaardse bibliotheekvestigingen. De OBGZ werkt met een systeem dat duidelijk maakt naar welk type boek vraag is in de vestigingen en zorgt voor onder andere die type collectie in een vestiging. Leden kunnen boeken die niet beschikbaar zijn in de gewenste vesting reserveren. Tevens hebben leden de mogelijkheid om aanschafverzoeken in te dienen. Naast de fysieke collectie is er ook een ruim aanbod van luisterboeken en e-books via de Koninklijke bibliotheek. Tijdens de coronacrisis konden ook niet-leden hier gebruik van maken. In de uitvoeringsagenda van de bibliotheek (bijlage 1) zijn cijfers te vinden over het aantal leden en uitleningen van de afgelopen twee jaren¹.

Doelstelling: De bibliotheek is er voor iedereen

Acties: → Het activiteitenaanbod voorziet in activiteiten voor alle doelgroepen

→ In Huissen, Bommel en Gendt wordt een bibliotheekvoorziening behouden

→ In Doornenburg, Angeren en Haalderen zo mogelijk een bibliotheekvoorziening realiseren

→ De openingstijden van de bibliotheken worden verruimd waardoor mensen beter bij de bibliotheken terecht kunnen

→ Er komt een directe(re) communicatie om bewoners op de hoogte te brengen van de (verscheidend van de) activiteiten die in de bibliotheken plaatsvinden.

Resultaat: De kernen Huissen, Bommel en Gendt hebben een volwaardige bibliotheekvestiging. De drie kleinere kernen Doornenburg, Angeren en Haalderen hebben sinds 2017 een eigen bibliotheekvoorziening in de vorm van een servicepunt in het sociaal-cultureel centrum. De servicepunten profiteren van de ruimte openingstijden van het sociaal cultureel centrum. De OBGZ draagt ook zorg voor activiteiten en heeft een ruim activiteitenaanbod geboden. Er is gekozen om de activiteiten te richten op bepaalde doelgroepen; jeugd waar de taal nog volop in ontwikkeling is (0-12 jaar), jongeren op (voorbereidend) middelbaar beroepsonderwijs, minder geletterde inwoners met Nederlands als eerste taal, inwoners met Nederlands als tweede taal (NT2) en senioren met achterstand in digitale vaardigheden. De afgelopen jaren is er veel meer ingezet op communicatie richting inwoners over de georganiseerde activiteiten. Tevens is er gebruik gemaakt van sociale media (per vestiging) en lokale media zoals de Gelderlander en het GemeenteNieuws.

Doelstelling: De bibliotheek is dichtbij en verbindt

Acties: → In de periode 2017-2020 worden bibliotheken, waar mogelijk, ondergebracht in sociaal cultureel centra

→ Gemeenschappelijk aanbod met samenwerkingspartners

→ Het concept Bibliotheek aan (dorps)Huis wordt ingezet in verschillende kernen

---

¹ De cijfers van 2020 geven vanwege de corona-pandemie een vertekend beeld, omdat de bibliotheken enige tijd gesloten zijn geweest. De cijfers van 2019 zijn toegevoegd voor een representatiever beeld.

→ Voor alle scholen in Lingewaard bestaat de mogelijkheid om de Bibliotheek op School te realiseren

Resultaat: Gemeente Lingewaard heeft de wens om de bibliotheekvestigingen onder te brengen in sociaal culturele centra. De bibliotheek in Huissen is in 2017 verhuisd naar 't Convent. Sinds 2019 worden voorbereidingen getroffen om de bibliotheek in Gendt te verhuizen naar SCC de Leemhof. Dit proces is sindsdien in volle gang. Na een succesvolle verhuizing in Gendt wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor de Bemmelse vestiging. Voor inwoners waarvoor de bibliotheek niet toegankelijk is, is Bibliotheek aan Huis beschikbaar. Vijftig vrijwilligers dragen zorg voor de uitwisseling van collectie tussen bibliotheek en inwoner. De OBGZ zorgt voor verbinding door samen met meerdere maatschappelijke partners zoals Stichting Welzijn Lingewaard (SWL), Vluchtelingenwerk, SeniorWeb zorg te dragen voor de organisatie van activiteiten. Daarnaast wordt samengewerkt met alle Lingewaardse scholen in de organisatie van lees- en taalbevorderingsactiviteiten en wordt op vier scholen de Bibliotheek op School verzorgd.

Doelstelling: De bibliotheek draagt bij aan deelname aan samenleving en zelfredzaamheid

Acties: → OBGZ organiseert activiteiten die bijdragen aan de deelname aan de samenleving en de zelfredzaamheid van mensen in Lingewaard

→ Activiteiten zoals de 'Voorleesexpress' en 'Taalmaatje' worden ingezet t.b.v. lezen&taal en ook is er een 'Taalpunt'.

→ 'De universiteit van Lingewaard' wordt opgezet

Resultaat: Om deelname aan de samenleving en zelfredzaamheid te stimuleren heeft de OBGZ (in samenwerking met SeniorWeb) diverse activiteiten georganiseerd. Lingewaard is hierin binnen Gelderland-Zuid het meest actief wanneer je kijkt naar de verhouding tussen het aantal activiteiten en het inwonersaantal. Activiteiten richten zich voornamelijk op doelgroep minder geletterden en senioren. Een mooi voorbeeld is de 'universiteit van Lingewaard', de noemer waaronder hoorcolleges en lezingen worden gegeven door o.a. bekende Betuwnaren. De bibliotheek stimuleert zelfredzaamheid via bijvoorbeeld; de Voorleesexpress, een project waar vrijwilligers (voor)leesbevordering stimuleren achter de voordeur van gezinnen, de inzet van Taalmaatjes in samenwerking met SWL en door de Taalpunten. De bibliotheken Huissen en Bommel beschikken over zo'n Taalpunt, een speciale kast met lesboeken en mooie verhalen zonder moeilijke woorden.

1.5 Trends en ontwikkelingen

De maatschappij verandert. Deze veranderingen hebben invloed op het cultuurbeleid en hoe de samenleving daarmee omgaat. Er zijn verschillende ontwikkelingen waar te nemen in het culturele veld. Enkele algemene ontwikkelingen en trends² zijn:

- Het belang van kunst en cultuur in het onderwijs wordt steeds meer erkend. Dit uit zich onder meer in de convenanten die op het gebied van cultuureducatie en muziekonderwijs – zowel op regionaal als lokaal niveau – gesloten worden.
- Digitalisering van het aanbod is in opkomst. Dit biedt nieuwe mogelijkheden op verschillende terreinen, zoals in de theaterwereld, onderwijs en binnen de bibliotheek. Denk bijvoorbeeld aan een combinatie van "live" en "streaming" van een theatervoorstelling. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat een nieuwe doelgroep wordt bereikt. De bibliotheek heeft de rol om inwoners kennis te laten maken en mee te kunnen laten doen met digitale ontwikkelingen en hen digitaal weerbaar te maken.

---

² Deze ontwikkelingen zijn gebaseerd op bijeenkomsten met afgevaardigden van het culturele veld in Lingewaard, publicaties op het gebied van cultuur én op basis van eigen bevindingen in de regio en andere steden.

- Oude scheidslijnen vervagen binnen het culturele veld. Mainstream en subcultuur, lage of hoge cultuur, beïnvloeden elkaar en vloeien in elkaar over. Dit zorgt voor nieuwe initiatieven en verbindingen.
- Er wordt steeds meer aandacht besteed aan de maatschappelijke meerwaarde van kunst & cultuur en de verbinding met andere beleidsterreinen. Cultuur kan een positieve bijdrage leveren aan maatschappelijke problemen. Denk bijvoorbeeld aan het verminderen van eenzaamheid bij ouderen. Daarnaast wordt ook steeds meer de link gelegd met “sport en bewegen”. Een ontwikkeling die nu in opkomst is, is Urban Sports. Hierbij gaat het niet alleen om het sporten of bewegen in de bebouwde omgeving, maar ook de cultuur daaromheen. Het wordt gezien als een manier om je creativiteit te ontdekken.
- Er wordt steeds meer samengewerkt tussen gemeenten en culturele instellingen (in de regio). Dit komt ook tot uiting in de cultuurregio 025, waar het regioprofiel 025³ is verbreed. Vanuit de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen wordt bij de opgave “Ontspannen Regio” samengewerkt bij het speerpunt “Sterke culturele infrastructuur”.
- Culturele aanbieders hebben te maken met verschillende uitdagingen, zoals verjonging van het vrijwilligersbestand én beperkte aanwas van nieuwe jonge leden. Dit brengt risico’s met zich mee voor de levensvatbaarheid van organisaties.
- Covid-19 heeft een grote impact (gehad) op de cultuursector. Denk aan veranderingen van de financiële situatie van verenigingen en culturele organisaties. Om de schade aan onze culturele infrastructuur zoveel mogelijk te beperken, hebben wij ondersteunende maatregelen getroffen. In het coronaplan is hier aandacht aan besteed.
- De bibliotheek verandert steeds meer van een uitleenvoorziening naar een waardevrije openbare en laagdrempelige ‘Third place’⁴ voorziening voor uiteenlopende groepen in de maatschappij, zoals jeugd, senioren, laaggeletterden, oudkomers en nieuwkomers. De bibliotheek heeft een belangrijke functie in het aanleren van 21st Century Skills⁵ en werkt nauw samen met het onderwijs. De Bibliotheek transformeert van een ‘Klassieke bibliotheek’ - vooral gericht op uitleenen - naar een ‘Maatschappelijke bibliotheek’.
- De bibliotheek krijgt van het Rijk een steeds grotere rol in het faciliteren van ontwikkeling en het meedoen in de maatschappij.

1.6 Landelijk en provinciaal beleid

Het landelijke cultuurbeleid⁶ – dat vanaf 2021 van start is gegaan – is gericht op het aantrekkelijk houden van theater, kunst en musea voor de gehele samenleving. Het beleid kent vier uitgangspunten: verbreding en vernieuwing, een sterke culturele sector, cultuur voor iedereen en cultuur is grenzeloos.

De provincie Gelderland zet zich samen met haar partners in voor een “Gaaf Gelderland” voor cultuur en erfgoed⁷. De hoofddoelstelling van de provinciale inzet op cultuur en erfgoed is het bijdragen aan een bloeiend cultuur- en erfgoedklimaat in Gelderland. Er zijn vier concrete provinciale doelen geformuleerd: versterken van de culturele infrastructuur, stimuleren van deelname aan cultuur en erfgoed via cultuureducatie en participatie, versterken van de Gelderse identiteit en behouden en

³ Cultuurregio 025 is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten, provincie Gelderland en de culturele sector

⁴ Een third place is: ‘een plaats tussen wonen en werken in, waar andere regels gelden dan die van de intieme sfeer of van de hiërarchie van de werkvloer (...) Je moet er gewoon kunnen verblijven zonder direct economisch, consumptief of productief doel.’ (Dhr. Prof. Dr. R. W. Boomkens)

⁵ 21st century skills is een verzamelnaam voor elf competenties: communiceren, samenwerken, sociale en culturele vaardigheden, zelfregulering, kritisch denken, creatief denken, probleem oplossen, computational thinking, informatievaardigheden, ICT-basisvaardigheden en mediawijsheid.

⁶ *Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024* (juni 2019)

⁷ *Uitgangspuntennotitie Aanpak Cultuur en Erfgoed* (2020)

ontwikkelen van erfgoed. De provincie kiest ervoor om geen notitie voor een vierjarige beleidsperiode vast te stellen, maar juist in te spelen op de ontwikkelingen die zich voordoen. Zij kiezen bovendien voor een aanpak waar de opgave centraal staat en niet het instrumentarium.

Sinds 1 januari 2015 heeft het bibliotheekstelsel een wettelijke basis gekregen met de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). De Wsob verankert de landelijke digitale bibliotheek als een rijkstaak. Daarnaast brengt het lokale bibliotheken, provinciale serviceorganisaties en de Koninklijke Bibliotheek tezamen in één bibliotheeknetwerk, waarvoor de drie overheidslagen gezamenlijk verantwoordelijk zijn. Volgens artikel vijf van de Wet op het Stelsel van Openbare Bibliotheekvoorzieningen moet een bibliotheekvoorziening de volgende vijf functies vervullen:

1. ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie ;
3. bevorderen van het Lezen en kennismaken met literatuur;
4. organiseren van ontmoeting en debat;
5. laten kennis maken met kunst en cultuur.

Naar aanleiding van de evaluatie van de Wsob is de rol die bibliotheekorganisaties vervullen bekrachtigd in het Bibliotheekconvenant (september 2020) tussen de bestuurslagen en het bibliotheekstelsel. Dit convenant richt zich op een drietal grote, actuele en complexe maatschappelijke opgaven: 1) het bevorderen van geletterdheid en leesplezier, 2) het zorgen voor digitale inclusie en digitaal burgerschap en 3) het zorgen voor basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid. De provincie Gelderland zet in op de aanpak van laaggeletterdheid en digitale geletterdheid. Dit wordt o.a. gedaan door projecten als Digi to go waarin kennis wordt gemaakt met nieuwe technische ontwikkelingen en Taal en Bedrijf waarin bedrijven worden ondersteunt om taalontwikkeling van werknemers te bevorderen.

1.7 Relevante gemeentelijke kaders

De volgende zaken zijn specifiek van belang voor het Lingewaardse beleid:

- Gebiedsgericht werken: de beweging naar gebiedsgericht werken maakt dat we beter kunnen inspelen op de verschillen aan zorg- en ondersteuningsbehoefte tussen de verschillende kernen/wijken.
- Taskforce Sociaal Domein: maatregelen die een beweging inzetten naar meer samenwerken met maatschappelijke partners, aanbieders en inwoners en van minder zelf doen naar meer regie voeren.
- Beleidsplan Sociaal Domein: cultuur als middel om doelstellingen uit het sociale beleid te behalen.
- Accommodatie- en vastgoedbeleid⁸: multifunctioneel en bijdragen aan ontmoeting/sociale verbinding.

Ten aanzien van het sociale beleid⁹ doen wij acht beloftes aan onze inwoners. Deze beloftes zijn: iedereen hoort erbij (1), voldoende mogelijkheden in de buurt om mensen te ontmoeten (2), wij helpen je jouw goede ideeën uit te werken (3), je weet waar je terecht kunt met jouw vragen of problemen (4), wij kijken naar je om (5), er

---

⁸ Contourennota accommodatie en vastgoedbeleid (april 2019)

⁹ Beleidsplan sociaal domein, 2021 – 2024 (september 2021)

is aanvullende hulp en ondersteuning als je dat nodig hebt (6), je krijgt de hulp die bij jouw situatie past (7) en wij houden een vinger aan de pols (8). De eerste drie beloftes zijn met betrekking tot cultuur het meest relevant. Voor de bibliotheek zijn de eerste twee beloftes het meest passend. De thema's waar we aan werken, zijn: Opgroeien en opvoeden, Gezond en gelukkig ouder worden, Uit de verwarring, Nieuw in Lingewaard en Aan het werk. Cultuur kan bijdragen aan alle thema's.

Hoofdstuk 2: De voorstelling

2.1 Doel en thema's

Het hoofddoel van de cultuurnota is dat iedereen in Lingewaard kennis kan maken met én geïnspireerd kan worden door kunst en cultuur. Bij de opdrachtvaststelling is er voor gekozen om geen expliciete einddatum aan de nota te koppelen. Dit vanuit de gedachten dat wij de nota bijstellen wanneer ontwikkelingen in de samenleving hier aanleiding toe geven.

In het beleid staan drie thema's centraal:

1. Een sterke en toekomstbestendige culturele infrastructuur.
2. Iedereen kan meedoen
3. Jeugd en cultuur.

Deze thema's zijn voortgekomen uit en besproken met het Cultureel Platform Lingewaard. De evaluatie van het huidig beleid, ontwikkelingen/trends en de kaders zijn hierbij als basis gebruikt. Tijdens de Raadsoriëntatieavond van 15 april 2021 zijn de drie thema's met de raad besproken.

Per thema benoemen wij doelen en acties waarmee we met de partners deze doelen willen bereiken. Waar mogelijk hebben wij de doelen concreet gemaakt. De acties worden zo omschreven dat wij na twee jaar een tussenevaluatie kunnen uitvoeren om zodoende – indien gewenst – de acties te kunnen bijstellen. Een aantal acties die hieronder wordt benoemd, zijn “nieuw”. Deze acties zijn **groen** gemaakt. De belangrijkste acties waar de bibliotheek een rol in heeft worden benoemd in onderstaand schema. Een concrete uitwerking, de verwachte opbrengsten en de gemaakte afspraken beschrijft de Openbare Bibliotheek Gelderland-Zuid in haar uitvoeringsagenda¹⁰.

---

¹⁰ Bijlage 1: Uitvoeringsagenda bibliotheekwerk in Lingewaard 2022-2025

Thema 1: Een sterke en toekomstbestendige culturele infrastructuur

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
<p>Culturele aanbieders zijn toekomstbestendig met voldoende vrijwilligers en leden.</p>	<p>Culturele aanbieders hebben te maken met diverse uitdagingen, namelijk het behoud en vinden van (nieuwe) leden en (jonge) vrijwilligers. In Lingewaard zijn er ongeveer 32 gesubsidieerde culturele verenigingen¹¹ actief. Wij vinden het belangrijk dat deze verenigingen, maar ook andere culturele aanbieders, toekomstbestendig zijn zodat ze hun rol kunnen blijven vervullen in de Lingewaardse samenleving.</p>	<p>De zichtbaarheid van de culturele aanbieders/het aanbod vergroten. Dit doen wij door het nieuwe digitale platform cultuurinlingewaard.nl, waarop de culturele aanbieders en het aanbod inzichtelijk worden gemaakt. Daarnaast brengen wij de voordelen van deelname aan het verenigingsleven onder de aandacht bij de coalities binnen het sociaal domein, bij de organisaties die werken met leefbaarheidsplannen in de kernen én zorgen wij voor geschikte (oefen)ruimtes.</p>
		<p>Door het financieel blijven ondersteunen van onze culturele verenigingen. En door ondersteuning van de sport- en cultuurcoaches.</p>
		<p>Door kinderen op school kennis te laten maken met kunst en cultuur en deze projecten betere opvolging te geven richting culturele aanbieders. De contacten met de culturele verenigingen en scholen te verbeteren. Het convenant cultuureducatie 2020-2024 draagt hieraan bij, evenals het lokale en regionale Muziekakkoord Méér Muziek in de Klas.</p>
		<p>De samenwerking tussen culturele aanbieders en sport- en beweegaanbieders te stimuleren. Sport kent doelgroepen die de culturele aanbieders ook graag willen bereiken. Door de samenwerking te stimuleren zorgen wij ervoor dat de culturele aanbieders een bredere doelgroep aantrekken.</p>

¹¹ Gebaseerd op het aantal culturele verenigingen dat in 2021 subsidie ontving op basis van de Subsidieregeling Sport en Cultuur gemeente Lingewaard 2020

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
		De culturele aanbieders te wijzen op de mogelijkheden die de Jongerenraad Lingewaard, het voortgezet onderwijs én SWL/sport- en cultuurcoaches bieden om mee te denken in het vraagstuk omtrent het betrekken van de jongere doelgroep.
Culturele aanbieders en de bibliotheek werken onderling en met andere partijen meer en beter samen; partijen weten elkaar te vinden.	Nieuwe verbindingen op lokaal niveau tot stand brengen. Culturele aanbieders zien elkaar niet als concurrent, maar zoeken juist de samenwerking op. Samenwerking leidt tot nieuwe inzichten, zorgt voor meer efficiëntie en biedt onze inwoners continuïteit in het aanbod.	Het continueren, versterken en faciliteren van het Cultureel Platform Lingewaard (CPL). Het CPL bestaat uit lokale vertegenwoordigers uit verschillende culturele disciplines ¹² en houdt zich bezig met het stimuleren van kunst en cultuur in de gemeente Lingewaard. Dit doen zij door verbindingen te leggen tussen alle culturele aanbieders voor zowel het educatief aanbod ¹³ als daarbuiten. We blijven periodiek bekijken of alle disciplines op een juiste manier vertegenwoordigd worden in het CPL, dus dat er sprake is van een goede afspiegeling van het culturele veld.
		Inzetten op (brede) kennisdeling en netwerken door in samenwerking met het CPL een cultuurcafé te organiseren voor het culturele veld in Lingewaard.
		Het ondersteunen van gezamenlijke evenementen middels de subsidieregeling "Ondersteuning culturele- en sportevenementen gemeente Lingewaard 2020".
	We streven ernaar dat culturele activiteiten meer plaatsvinden in de sociaal culturele centra.	Door culturele aanbieders aan te moedigen mee te denken en mee te doen bij de ontwikkeling van de accommodatieplannen voor de kernen zoals

¹² Kunst, dans, bibliotheek, theater/toneel, muziek en gilden. Ook het onderwijs en de sport- en cultuurcoach maken deel uit van het CPL. De Open Academie is de voorzitter.

¹³ De samenwerking tussen het onderwijs en culturele aanbieders komt verder aan bod bij thema 3

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
		opgenomen in de Contourennota Vastgoed- en Accommodatiebeleid.
	Ook op regionaal niveau vindt er samenwerking plaats. Er worden verbindingen gelegd met de regio en steden rondom Lingewaard.	Wij continueren onze inzet in de regionale samenwerking omtrent de culturele infrastructuur 025 én betrekken hierbij waar mogelijk onze culturele aanbieders. We participeren in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, waar cultuur een plek heeft in de opgave "Ontspannen Regio".
	Samenwerking tussen organisaties binnen een SCC kan zorgen voor een vernieuwende wisselwerking. Deze wisselwerking kan waardevol zijn in het vervullen van enkele wettelijke functies van de bibliotheek zoals het faciliteren en stimuleren van ontmoeting en dialoog en het laten kennismaken met kunst en cultuur.	We streven ernaar dat bibliotheekvestigingen in de grote kernen worden ondergebracht in sociaal culturele centra en waar dat niet kan zoeken we een andere plek waar aanloop is.
	We willen een uitgebreid en laagdrempelig Taalnetwerk waar inwoners terecht kunnen voor een samenhangende dienstverlening bestaande uit stimulans, ondersteuning en educatie.	Het taalnetwerk vraagt gezamenlijk jaarlijks subsidie aan middels de regionale subsidieregeling 'Non-formele educatie regio Midden-Gelderland' voor de uitvoering van (nieuw) educatieaanbod.
Culturele aanbieders ontwikkelen desgewenst nieuwe vormen van aanbod én het aanbod wordt kenbaar gemaakt aan de inwoners.	De samenleving verandert, waardoor een kritische blik op het aanbod van belang is. Innovatie en digitalisering spelen hierbij onder meer een rol. Culturele aanbieders passen desgewenst hun aanbod aan om zodoende in te spelen op de vraag/behoefte.	Culturele aanbieders betrekken de deelnemers bij de ontwikkeling (opzetten van activiteiten) en/of evaluatie (vraag naar verbeterpunten) van het aanbod, zodat het aanbod is afgestemd op de vraag. En de activiteiten zijn laagdrempelig.
		Het stimuleren van de samenwerking tussen lokale media en culturele aanbieders om streaming mogelijk te maken.

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
	Wij vinden het belangrijk dat het culturele aanbod voor de inwoners beter vindbaar en zichtbaar is.	Het inzetten van verschillende communicatiemiddelen passend bij de doelgroepen, waaronder het nieuwe digitale platform cultuurinlingewaard.nl . Via dit platform worden mensen en wijken met elkaar verbonden. Op deze site is het culturele aanbod van onze gemeente terug te vinden én een agenda met daarin de culturele activiteiten.
	Het ondersteunen en stimuleren van culturele evenementen in Lingewaard.	Door het onder de aandacht en ter uitvoering brengen van de subsidieregeling “Ondersteuning culturele- en sportevenementen gemeente Lingewaard 2020”.
	De bibliotheek zorgt voor een grote diverse collectie welke beschikbaar is voor alle leden.	De bibliotheek beschikt over zowel een grote fysieke collectie boeken als een ruim aanbod van e-books en luisterboeken. De boekencollectie sluit aan bij de behoefte van leden.
We willen inwoners van Lingewaard voorzien van lokaal nieuws en achtergronden.	De lokale omroep/lokale media vervult een belangrijke rol in het informeren van inwoners over zaken uit hun directe leefomgeving.	Het financieel blijven ondersteunen van de lokale omroep (bekostigingsplicht). De huidige aanwijzing van Omroep Lingewaard loopt tot en met 14 maart 2022. De gemeenteraad beslist over de aanwijzing van een omroep voor de periode hierna. We bevorderen intensieve samenwerking tussen lokale omroepen in de regio, mogelijk uitmondend in het samenvoegen tot een streekomroep.

Thema 2: Iedereen kan meedoen

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
<p>Het culturele aanbod is voor (kwetsbare) inwoners toegankelijk en bereikbaar.</p>	<p>Inwoners zijn in staat om kennis te nemen van uiteenlopende vormen van (beeldende) kunst en cultuur, wat bijdraagt aan de versterking van cultuurparticipatie. Iedereen kan genieten van kunst en cultuur in onze gemeente.</p>	<p>De hal van het gemeentekantoor blijvend inrichten als expositieruimte voor wisselende tentoonstellingen. Hierbij zoeken wij de samenwerking op met de kunstadviescommissie (KAC) en lokale kunstenaars. We vernieuwen het instellingsbesluit van de KAC en streven naar een diverse samenstelling van de commissie.</p>
		<p>De bestaande kunstuitingen in Lingewaard worden onderhouden en op het moment dat er initiatieven binnenkomen voor nieuwe uitingen, zoeken we naar mogelijkheden. We ondersteunen waar mogelijk inwoners/initiatieven die kunst willen realiseren.</p>
		<p>Het promoten van de kunstwerken in de gemeente Lingewaard. We houden de Mieke Bles kunstprijs in stand, die in het leven is geroepen om amateur-kunstenaars uit Lingewaard de gelegenheid te geven om hun werk te promoten.</p>
	<p>Bereikbaarheid en toegankelijkheid mogen geen belemmering vormen voor inwoners om deel te nemen aan het culturele aanbod in de gemeente.</p>	<p>Het stimuleren van de Meedoenregeling en het Kindpakket¹⁴ voor inwoners die een financiële drempel ervaren om gebruik te maken van het aanbod van de culturele aanbieders. We zorgen dat deze regelingen onder de aandacht worden gebracht en we bespreken met de aanbieders of er mogelijkheden zijn om inwoners op laagdrempelige wijze aan te laten sluiten.</p>
		<p>Er is geschikt aanbod voor verschillende doelgroepen, zoals senioren en mensen met een</p>

¹⁴ Meedoenregeling: Meedoenbijdrage per gezinslid van 18 jaar en ouder 100 euro per jaar. Kindpakket: Bijdrage tot 300 euro in natura per kind per jaar tot 18 jaar. Aanbieders kunnen hun producten aanbieden via het Kindpakket voor kinderen waarvan de ouders een laag inkomen hebben. Als het kind hiervoor kiest, wordt de bijdrage rechtstreeks uitbetaald aan de aanbieder van het product. Via een soort "webshop" van producten kunnen kinderen dus iets bestellen tot 300 euro per jaar.

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
		migratieachtergrond. Culturele aanbieders promoten dit aanbod.
De bibliotheek is voor alle inwoners dichtbij, stimuleert deelname aan de samenleving en vergroot de zelfredzaamheid van inwoners.	De bibliotheek is dichtbij. Alle inwoners van Lingewaard kunnen gebruik maken van de bibliotheekvestigingen (fysiek en digitaal)	In Huissen, Bemmelen en Gendt wordt een volwaardige bibliotheekvestiging behouden. In Doornenburg, Angeren en Haalderen worden de servicepunten in de sociaal-cultureel centra behouden.
		We streven ernaar dat bibliotheekvestigingen in de grote kernen worden ondergebracht in sociaal culturele centra en waar dat niet kan zoeken we een andere plek waar aanloop is. Door waar mogelijk bibliotheekvestigingen te vestigen in sociaal culturele centra vindt er verruiming van de openingstijden plaats.
		Dankzij vrijwilligers wordt het concept 'Bibliotheek aan (dorps)Huis' ingezet in verschillende kernen.
	De bibliotheek zorgt voor een gevarieerd aanbod aan activiteiten in verschillende kernen en aan verschillende (kwetsbare) doelgroepen zoals laaggeletterden (NT1- en NT2-doelgroep ¹⁵), inwoners met laag digitale vaardigheden en lager opgeleide jongeren. De activiteiten dragen bij aan het bevorderen van ontmoeting.	De OBGZ organiseert activiteiten gericht op deelname aan de samenleving, zelfredzaamheid en ontwikkeling van inwoners. Denk hierbij aan de Voorleesexpress, Taalcafe's, Taalmaatjes en workshops op het gebied van digitale vaardigheden.
		De uitvoering van dergelijke activiteiten wordt uitgebreid naar de kleine kernen Doornenburg, Angeren en Haalderen en de activiteiten worden afgestemd op de doelgroep uit de betreffende kern.
		De komende periode wordt een nieuwe activiteit ontwikkeld die zich richt op de gezinsaanpak t.b.v. taalvaardigheid onder de NT1-doelgroep.
		De bibliotheekvestigingen in de grote kernen beschikken over een 'Taalpunt'.

¹⁵ NT1: Nederlands als eerste taal; NT2: Nederlands als tweede taal

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
Kunst en cultuur worden meer en beter als middel ingezet om andere doelen (uit het sociale beleid) te bereiken.	Kunst en cultuur zijn een krachtig middel voor zelfontplooiing en kunnen van grote meerwaarde zijn als extra zorg of preventie ¹⁶ . Het passief of actief beleven van kunst bevordert de gezondheid en het algehele welzijn ¹⁷ . Wij erkennen deze positieve invloed en gaan dit verder uitwerken/vormgeven.	Door dit onderwerp onder de aandacht te houden bij de coalities binnen het sociale domein en aansluiting te zoeken bij lopende projecten in het sociaal domein, zoals dementievriendelijk Lingewaard en de aanpak van eenzaamheid.
		De samenwerking tussen culturele organisaties en maatschappelijke organisaties versterken. Wij blijven hen attenderen op subsidieregelingen die de samenwerking tussen de culturele sector en het sociale domein bevorderen.
	Initiatieven vanuit personeelszaken afstemmen met cultuurnota. Bezoek aan lokale culturele activiteiten vanuit de ambtelijke organisatie (personeelsvereniging) mogelijk maken.	We bespreken welke initiatieven en doelen er zijn en stemmen plannen met elkaar af.

Thema 3: Jeugd en cultuur

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
Samenwerking tussen bibliotheek en het onderwijs/ de kinderopvang om structureel de taalontwikkeling, leesbevordering, leesplezier en mediawijsheid te stimuleren en verbeteren.	Taalvaardigheid is noodzakelijk voor leren, zeker het leren op school. Wij vinden het belangrijk dat de bibliotheek haar expertise kan inzetten binnen het onderwijs. De bibliotheek biedt activiteiten en programma's rondom leesbevordering en digitale geletterdheid, afgestemd op de driehoek kinderen, ouders en leerkrachten.	Alle scholen in Lingewaard hebben de mogelijkheid om de Bibliotheek op School te realiseren.
		Naar behoefte van scholen organiseert de bibliotheek (in samenwerking met de school) activiteiten in het kader van taalontwikkeling, leesplezier en mediawijsheid.
		De bibliotheek biedt buiten schooltijd een activiteitenprogramma aan in de bibliotheekvestigingen voor kinderen van 4 t/m 12 jaar. Voorbeelden hiervan zijn het vertellen van verhalen, kindercolleges en Digi Playground.

¹⁶ *Inspiratiegids voor lokaal beleid. Preventie, zelfregie en participatie met kunst en cultuur in het sociaal domein (2020).*

¹⁷ *WHO, What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review (2019)*

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
	De bibliotheek stimuleert het voorlezen voor de allerjongsten.	Zowel Boekstart voor thuis als Boekstart in de kinderopvang worden gecontinueerd.
Er is extra aandacht voor cultuuronderwijs bij jonge kinderen (peuters).	Nagenoeg alle scholen in Lingewaard zijn een Integraal Kind Centrum (IKC). Om de werelden van de opvang en het onderwijs beter aan te laten sluiten, is het van belang dat de jongste kinderen (peuters) ook cultuuronderwijs krijgen. Kunst en cultuur verrijken de leefomgeving van jonge kinderen, zorgen voor verbondenheid en kunnen ook bijdrage aan hun ontwikkeling ¹⁸ .	De kinderopvang een breder cultureel aanbod laten genereren. Door verbindingen tot stand te brengen tussen het culturele aanbod in het onderwijs en de kinderopvang. Denk bijvoorbeeld aan verbinding tussen Sjors Creatief (sport en cultuurcoaches), de interne cultuurcoördinatoren op de scholen en ZZP'ers. De concrete uitwerking vindt plaats door de regiegroep CMK en de schoolbesturen.
Kunst, cultuur en erfgoed hebben een vaste plaats binnen het primair onderwijs.	Wij vinden het belangrijk dat kunst en cultuur duurzaam zijn verankerd in alle 15 basisscholen in Lingewaard (verdeeld over 3 schoolbesturen). Door goed cultuuronderwijs ontwikkelen kinderen zich tot creatieve en kritische volwassenen en leren zij hun creatieve vaardigheden in te zetten om problemen op te lossen en antwoorden te vinden. We streven naar meer samenhang, diepgang en inbedding van cultuureducatie in het curriculum van de scholen én een betere afstemming tussen vraag en aanbod.	We continueren de inzet van de Open Academie. Zij zorgt als cultuurmakelaar ervoor dat het onderwijs en de lokale culturele aanbieders elkaar vinden. Op die manier wordt kunst en cultuur in het onderwijs gebracht. We geven – samen met onze convenantpartners ¹⁹ - uitvoering aan het convenant cultuureducatie 2020-2024. In dit convenant zijn afspraken vastgelegd met als doel om kwalitatief goede cultuureducatie binnen het primair onderwijs te bewerkstelligen. Er wordt onder meer gesproken over de aansluiting van vraag en aanbod én combinatie met regulier onderwijs (vakintegratie).

¹⁸ Expertisecentrum opvoedingsondersteuning <https://www.expoo.be/themas/cultuur-voor-de-allerjongsten>

¹⁹ Open Academie, Primair Onderwijs, Stichting Welzijn Lingewaard en Bibliotheek Gelderland-Zuid

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
	<p>Wij willen structureel, duurzaam muziekonderwijs op alle basisscholen in Lingewaard realiseren. Kinderen komen daar wekelijks in aanraking met allerlei vormen van muziek, aansluitend bij hun talenten en interesses. De unieke manier waarop muziek bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen wordt keer op keer aangetoond met wetenschappelijk onderzoek. Muziek bevordert bijvoorbeeld de sociaal-emotionele ontwikkeling en de ontwikkeling van het brein. Daarom is muziekonderwijs op de basisschool juist zo belangrijk.</p>	<p>We blijven uitvoering geven aan het lokale en regionale Muziekakkoord omtrent meer muziek in de klas, waarbij met name gefocust wordt op de verbinding tussen de lokale muziekverenigingen de scholen. Het lokale akkoord is een onderdeel van het convenant cultuureducatie. Het regionale muziekakkoord is een overkoepelend convenant voor muziekeducatie in regio Gelderland Midden. Het betreft een regionale samenwerking met Arnhem, Overbetuwe, Rheden en Renkum. We vinden elkaar op het gebied van kennisdeling, zichtbaarheid en bewustwording.</p>
	<p>Het lokale culturele erfgoed wordt beter onder de aandacht gebracht in het onderwijs.²⁰ Wij vinden het belangrijk dat Lingewaardse leerlingen kennis nemen van het cultuurhistorische erfgoed in onze gemeente. We streven daarom naar een doorlopend programma voor erfgoed voor de acht jaren basisonderwijs waarbij elke leerling met vaste aspecten in aanraking komt. Het gaat hierbij zowel om het immateriële als het materiële erfgoed (zoals Fort Pannerden en Kasteel Doornenburg).</p>	<p>Het lokale erfgoed en het primair onderwijs aan elkaar verbinden, met daarbij als verbindende rol de Open Academie. Om ervoor te zorgen dat de scholen gemotiveerd zijn om aan de slag te gaan met het lokale culturele erfgoed, moet het eigenaarschap bij de scholen liggen. De regiegroep CMK en de Open Academie gaan de scholen ondersteunen in de ontwikkeling van hun lesplan op dit vlak. Wij dragen bij in facilitering.</p>
		<p>Het onderwijs is op de hoogte van het aanbod op het gebied van erfgoed in Lingewaard. Door het aanbod van de erfgoedinstellingen op het digitaal cultureel platform te zetten, willen wij de vindbaarheid en zichtbaarheid van het aanbod vergroten.</p>

²⁰ Conform motie "Wijziging subsidie cultureel erfgoed", 8 november 2018

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
	Het reeds bestaande draagvlak voor cultuuronderwijs verder vergroten.	Het belang van cultuureducatie blijvend op de kaart te zetten bij schoolbesturen en directeuren, door goede voorbeelden te delen en elkaar te inspireren. De Open Academie stimuleert verbinding tussen scholen en zorgt voor een podium om ervaring en ideeën aan elkaar te laten zien.
In het voortgezet onderwijs is er structureel aandacht voor kunst en cultuur binnen het schoolprogramma. We werken toe naar een doorlopende leerlijn van het primair naar het voortgezet onderwijs, beginnend bij het VMBO.	In het schoolprogramma wordt middels verschillende vakken (zoals muziek en kunst(beeldend)) al aandacht besteed aan kunst en cultuur. Wij vinden het belangrijk dat er een doorgaande lijn is tussen het primair en voortgezet onderwijs om op die manier afstemming en samenhang te bevorderen. We starten – in lijn met de sport – met het VMBO.	We onderzoeken de mogelijkheid om het voortgezet onderwijs – te beginnen met het VMBO – als partner toe te voegen aan het convenant cultuureducatie.
Wij willen leerlingen binnen het primair en voortgezet onderwijs kennis laten maken met het lokale aanbod.	Kunst en cultuur worden niet alleen binnen de school gebracht, maar het onderwijs gaat ook op bezoek bij culturele aanbieders en/of locaties.	Het voortzetten van het Cultureel Rondje in samenwerking met de Open Academie en de sport- en cultuurcoaches. Door dit project maken zowel het primair als het voortgezet onderwijs kennis met de lokale culturele mogelijkheden. Nieuwe verbindingen tot stand te brengen door het bij elkaar brengen van de scholen, culturele aanbieders en andere locaties.
Cultuurdeelname onder kinderen en jongeren buiten schooltijd (naschools) stimuleren.	De impact van kunst en cultuur wordt nog groter als cultuuronderwijs niet binnen de muren van de school blijft. In 2021 waren er 289 jeugdleden (kinderen die woonachtig zijn in Lingewaard en lid zijn van een gesubsidieerde culturele vereniging). Dit aantal is gedaald ten opzichte van 2020. We willen daarom cultuurdeelname bij kinderen en jongeren ook na school stimuleren.	Het continueren van Sjors Creatief. Via Sjors Creatief kunnen kinderen (vaak gratis) kennismaken met activiteiten zonder meteen lid te hoeven worden. Dit wordt gezien als een succesvolle methode om kinderen enthousiast te maken voor deelname aan cultuur. Binnen- en buitenschools aanbod aan elkaar verbinden. Via bijvoorbeeld de Open Academie stimuleren wij scholen om ook een koppeling met de vrije tijd van leerlingen te maken. De Open Academie

Wat willen we bereiken?	Uitgangspunt/subdoel	Hoe gaan we dat bereiken?
		verbindt de scholen met de juiste buitenschoolse partners. Zo kan de op school aangewakkerde passie buiten de school verder worden ontwikkeld.

Hoofdstuk 3: Prioritering, financiën en organisatie

3.1 Prioritering

In hoofdstuk twee zijn de acties weergegeven die wij gaan inzetten om de doelen te bereiken. Wij willen in samenwerking met het culturele veld, de sport- en cultuurcoaches, het onderwijs en andere partners de doelen behalen. Vandaar dat we na vaststelling van het beleid samen met het CPL gaan bepalen welke acties wanneer worden opgepakt, waarbij de volgende zaken als startpunt worden gehanteerd:

- Ondersteunen en bevorderen van een sterke en toekomstbestendige culturele infrastructuur, waarbij we inzetten op samenwerking tussen culturele aanbieders en andere partijen.
- Inzetten op een bereikbaar en toegankelijke bibliotheekvestigingen en cultureel aanbod voor alle inwoners in Lingewaard, zodat iedereen mee kan doen.
- Het convenant cultuureducatie 2020-2024 (mogelijk met uitbreiding naar het voortgezet onderwijs) én méér muziek in de klas vervolgen. En we gaan het lokale culturele erfgoed in het primair onderwijs een impuls geven.

3.2 Financiën

Om een indicatie te geven van de financiële middelen die nodig zijn om de doelen te kunnen realiseren, hebben wij het onderstaande overzicht opgesteld. Voorafgaand aan het opstellen van de nota is afgesproken om binnen de huidige financiële kaders te blijven. Wij verwachten dat binnen de beschikbare budgetten er voldoende ruimte is om de activiteiten uit de nota te bekostigen. Dit geldt dus ook voor de nieuwe activiteiten die worden opgezet en uitgevoerd. De bedragen zijn aan verandering onderhevig van onder andere de prijsindexering.

Bedragen conform programmabegroting 2021	
<u>Kunst en cultuur</u>	
Vormings- en ontwikkelingswerk (60508)	€ 219.000
Cultuur (60509)	€ 135.000
Kunst in de openbare ruimte (60510)	€ 20.000
Totaal	€ 374.000
<u>Bibliotheek</u>	
Bibliotheeken (60513)	€ 836.000
Totaal	€ 836.000

In onderstaand overzicht brengen we in beeld welke bedragen²¹ direct in verbinding staan met de uitvoering van de cultuurnota (bijvoorbeeld geen doorberekende ambtelijke loonkosten, rente en afschrijvingen). Alleen de zaken waarvoor in het kader van deze nota uitgaven worden gedaan, worden benoemd.

Budget vormings- en ontwikkelingswerk	Uitgaven	Structureel/incidenteel
Prestatiesubsidies culturele verenigingen	€106.000	S
Erfgoed in het primair onderwijs	€16.000	S
Subsidie Open Academie	€80.000	S
Totaal	€202.000	

Budget cultuur	Uitgaven	Structureel/incidenteel
Subsidieregeling "Ondersteuning culturele- en sportevenementen"	€30.000	S
Cultureel Platform Lingewaard (behorend bij Open Academie)	€18.000	S
Lokale media – subsidie Omroep Lingewaard	€26.000	S
Overige culturele organisaties/activiteiten	€14.000	S
Totaal	€88.000	

Budget kunst in de openbare ruimte	Uitgaven	Structureel/incidenteel
Onderhoud en de kosten voor herstel van gebreken	€6.000	S
Dotatie in de Voorziening Onderhoud Gebouwen gebaseerd op MeerjarenOnderhoudsplan als reservering voor planmatig onderhoud	€25.000	S
Onttrekking voorzieningen voor planmatig onderhoud	-€25.000	S
Mutatie voorzieningen	€7.000	S
Vergoeding presentiegelden kunstadviescommissie	€2.000	S
Totaal	€15.000	

Bestemmingsreserve kunst	Uitgaven	Structureel/incidenteel
Totaalbedrag bestemmingsreserve (stand in 2021)	€66.000	I

²¹ De bedragen zijn naar boven afgerond.

De bestemmingsreserve kunst is op dit moment alleen bestemd voor kunst in de openbare ruimte. We willen een gedeelte van de bestemmingsreserve inzetten om de nieuwe acties uit de nota mogelijk te maken. Een gedeelte van het bedrag wordt daarmee bestemd voor “uitvoeringsbudget cultuurnota” (incidenteel). Het gaat om een bedrag van €15.000 per jaar, voor de jaren 2022 en 2023.

En verder:

- Ontvangen wij mogelijk nog eenmalige Covid-19 middelen van het Rijk. Deze middelen koppelen we aan de uitvoering van deze nota.

Budget bibliotheken	Uitgaven	Structureel/incidenteel
Prestatiesubsidie bibliotheek	€826.000	S
Totaal	€826.000	

En verder:

- De OBGZ voert sinds eind 2017 de Voorleesexpress uit. Dit product is gestart als pilot vanuit het Onderwijsachterstandenbeleid. Tot op heden wordt dit product betaald vanuit Onderwijsbeleid en Leerlingzaken.
- Er wordt verwacht dat de OBGZ de komende periode in aanmerking komt voor externe financiering door het binnen halen van projecten. Deze middelen worden verdeeld onder de gemeenten wat voor Lingewaard zou betekenen dat er extra financiële ruimte komt. Deze middelen worden vanzelfsprekend besteed aan het bibliotheekwerk. De exacte invulling wordt met de bibliotheek bepaald.

Budget Onderwijsbeleid en Leerlingzaken (60404)	Uitgaven	Structureel/incidenteel
Voorleesexpress	€15.000	I
Totaal	€15.000	

3.3 Organisatie

De uitvoering van de acties benoemd in de nota wordt samen gedaan met het culturele veld. Voor de thema's is in ieder geval in 2022 de beschikbare ambtelijke mankracht kwantitatief en kwalitatief passend bij hetgeen benodigd is. Daarnaast zijn enkele uitvoerende taken (bijvoorbeeld informeren en ondersteunen van culturele verenigingen) belegd bij de sport- en cultuurcoaches. Er is een werkplan voor drie jaar opgesteld, waarbij jaarlijks prioriteiten worden bepaald.

Hoofdstuk 4: Monitoring en communicatie

4.1 Monitoring

De voorliggende cultuurnota kent geen expliciete einddatum. Na twee jaar voeren wij een tussenevaluatie uit om zodoende – indien gewenst – de acties te kunnen bijstellen. We blijven in gesprek met onze partners om te peilen of we op de goede weg zijn.

Zoals in hoofdstuk twee terug te vinden is, beschikken wij over enkele meetbare gegevens. Namelijk de gegevens met betrekking tot het aantal gesubsidieerde culturele verenigingen in Lingewaard en het aantal jeugdleden (kinderen die woonachtig zijn in Lingewaard en lid zijn van een gesubsidieerde culturele verenigingen). We willen de komende periode meer meetbare gegevens gaan verzamelen, zodat we meer inzicht krijgen in de (ontwikkeling van de) cultuurparticipatie bij de verschillende doelgroepen. In de uitvoeringsagenda van de bibliotheek (bijlage 1) is meer informatie te vinden over hoe de bibliotheek haar acties gaat monitoren.

4.2 Communicatie

Samen met de betrokken partners communiceren wij over de voortgang van de uitvoering van deze nota. Dit doen we onder andere via het digitale cultuurplatform cultuurinlingewaard.nl. Daarnaast maken we gebruik van de reguliere media om inwoners op de hoogte te stellen van de activiteiten die plaatsvinden. Als gemeente ondersteunen wij de culturele aanbieders om een zo groot publiek te bereiken om zodoende de zichtbaarheid en vindbaarheid te vergroten. Einde tweede kwartaal 2022 informeren wij de raad middels een informatienota over wanneer welke acties uit de schema's worden opgepakt.

Bijlage 1

Uitvoeringsagenda bibliotheeknetwerk in Lingewaard 2022-2025

“Wendbaar, vraaggericht en
toekomstbestendig”

Inhoud

<i>Samenvatting</i>	3
1. Inleiding	4
2. Over bibliotheek Gelderland Zuid	5
3. Bibliotheekwerk in gemeente Lingewaard	10
4. Uitvoeringsagenda Bibliotheek Gelderland Zuid 2022-2025	16
• Infrastructuur	16
• Programmering	20
• Samenwerking met scholen	25
5. Monitoring en evaluatie	29
6. Financiën	30
7. Conclusie en actielijst	31
<i>Bijlage: Jaarcijfers 2020</i>	34

Samenvatting Uitvoeringsagenda

Bibliotheekwerk in Lingewaard 2022-2025

Om uitvoering te geven aan de cultuurnota van de gemeente Lingewaard richt de Bibliotheek Gelderland Zuid (OBGZ) zich, naast het bestaande aanbod, op uitbreiding en verbetering van het aanbod met haar bibliotheekvestigingen, programmering en educatieve activiteiten:

- De bibliotheken in Gendt en Bemmelen verhuizen naar een multifunctionele accommodatie. Op deze manier stimuleren we de samenwerking met culturele en sociaal-maatschappelijk partners en creëren we de centrale ontmoetingsplek in het dorp.
- Vanuit de servicepunten in Haalderen, Angeren en Doornenburg gaan we activiteiten aanbieden op het gebied van taal en digitale vaardigheden.
- We breiden ons Bibliotheek *op school* programma uit en intensiveren de samenwerking met alle scholen in gemeente Lingewaard.

1. Inleiding

Gemeente Lingewaard heeft een cultuurbeleid vanaf 2022 opgesteld. Het bibliotheekbeleid is hier een onderdeel van. Samen met Bibliotheek Gelderland Zuid (OBGZ) geeft de gemeente in dat beleid de kaders en de visie aan voor de komende jaren. Welke richting gaan we op met onze bibliotheken? En welke financiële afspraken horen daarbij? Met deze uitvoeringsagenda sluiten we enerzijds aan bij het cultuurbeleid, anderzijds bij onze eigen ambities uit ons strategisch beleidsplan 2020-2024.

Deze uitvoeringsagenda is de concrete uitwerking van de gemaakte afspraken en strategieën in de twee beleidsvisies. Hierin leest u hoe we dat beleid gaan uitvoeren in Lingewaard en waarom we dat doen. De agenda beschrijft hoe de bibliotheek vanuit haar ambities bijdraagt aan de relevante maatschappelijke doelen op het gebied van cultuur, educatie en welzijn. Daarmee sluiten we aan bij lokale behoeften en stimuleren we betrokkenheid binnen de gemeente.

Waarom een uitvoeringsagenda?

We schetsen in deze uitvoeringsagenda een duidelijk beeld van wat we de komende jaren willen bereiken voor de inwoners van Lingewaard via onze vestigingen, programmering en samenwerking met scholen. Daarnaast maken we inzichtelijk hoe we dat gaan doen. Zo maken we onze plannen van de bibliotheek in Lingewaard concreet én meetbaar. Zodat iedereen beter zicht krijgt op de toegevoegde waarde van de bibliotheek in Lingewaard en weet waar ze aan toe zijn de komende jaren. De gemeente, de bibliotheek, onze partners én de inwoners.

Wat staat er in deze agenda?

Eerst gaan we dieper in op de achtergrond van de uitvoeringsagenda. Wat zijn de strategische doelen van de bibliotheek en hoe ziet het bibliotheekwerk in Lingewaard eruit? Daarna gaan we in op de uitwerking van de drie belangrijkste onderdelen van de uitvoeringsagenda: de infrastructuur, programmering en samenwerking met de scholen. Tot slot geven we inzicht in de monitoring en evaluatie en de financiële verantwoording.

2. Over Bibliotheek Gelderland Zuid

De Bibliotheek Gelderland Zuid is de bibliotheekorganisatie voor de gemeenten Overbetuwe, Beuningen, Berg en Dal, Heumen, Lingewaard en Nijmegen. Met 99 medewerkers en ruim 500 vrijwilligers exploiteren we 27 bibliotheekvestigingen, 50 bibliotheken op school en hebben we een jaarlijks activiteitenprogramma met bijna 2.000 onderdelen. In onze bibliotheken ontvangen we jaarlijks 1 miljoen bezoekers en lenen we ruim 2,4 miljoen boeken uit.

Bibliotheek Gelderland Zuid in cijfers

	2020	2019
Leden		
• Jeugd 0-12	25.444	26.159
• Jeugd 12-18	21.796	22.572
• Volwassenen	29.921	30.757
Accounts online bibliotheek	5.514	5.269
Uitleningen	1.926.035	2.359.613
Bezoekers	650.123	1.030.739

Alle cijfers zijn te zien via <https://www.obgz.nl/dam/algemeen/beleid/jaarverslag-cijfers-2020-algemeena4def.pdf>

De cijfers van 2020 geven vanwege de corona-pandemie een vertekend beeld, omdat de bibliotheken enige tijd gesloten zijn geweest. De cijfers van 2019 zijn toegevoegd voor een representatiever beeld van onze dienstverlening.

Landelijke positie OBGZ

Bibliotheek Gelderland Zuid is een van de grotere bibliotheekorganisaties van Nederland. We staan op de zesde plek in de top 10 bibliotheken met de meeste inwoners qua verzorgingsgebied. Dat is ver boven het landelijk gemiddelde van alle bibliotheken in Nederland. In vergelijking met andere bibliotheken in Nederland heeft Bibliotheek Gelderland Zuid meer vestigingen, meer schoolbibliotheken, uitleningen én leden dan het landelijk gemiddelde.¹

In het onderzoek naar de doorontwikkeling van de bibliotheekfunctie voor Nijmegen concludeert Thomas van Dalen: “Het besturen van een organisatie die veel gemeenten bedient en die een verfijnd netwerk van voorzieningen in de lucht houdt, vergt andere (en vaak grotere)

¹ Rapport Van ongekende kracht: Onderzoek naar de doorontwikkeling van de bibliotheekfunctie voor Nijmegen. Thomas van Dalen Advies, 2019

inspanningen van het management. Er zijn meer stakeholders te bedienen en de organisatieonderdelen en de medewerkers, die verspreid zijn over een groter gebied, hebben allemaal voldoende aandacht nodig.

Uit datzelfde rapport blijkt dat Bibliotheek Gelderland Zuid een behoorlijk groot bereik weet te realiseren, in termen van aantallen leden. Ook heeft de organisatie in vergelijking met andere bibliotheken veel uitleningen, zowel onder volwassenen als onder de jeugd. Als Bibliotheek Gelderland Zuid wordt vergeleken met andere bibliotheken dan zien we dat deze prestaties gerealiseerd worden met een lager aandeel personele kosten.

Het aantal uitleningen aan de jeugd per inwoners in het werkgebied is hoog in vergelijking met de andere top 10 bibliotheken. Van Dalen: "Het aantal boeken dat kinderen voor hun plezier lezen is een zeer belangrijke indicator voor hun kansen op maatschappelijk succes.

Missie en visie

De openbare bibliotheken werden ruim 100 jaar geleden opgericht met volksverheffing als voornaamste missie. Vanuit de gedachte dat gelijke toegang tot kennis, informatie en literatuur een basisvoorwaarde vormen voor democratie. Deze gedachte blijft in wezen de kern van onze missie en visie:

Missie

We bieden mensen uit alle culturen en van alle generaties de gelegenheid om kennis en vaardigheden op te doen, anderen te ontmoeten, geïnspireerd te raken en te groeien. Zo creëren we gelijke ontwikkelkansen voor iedereen.

Visie

We gaan voor een inclusieve maatschappij met een rijk cultureel klimaat. Een samenleving waarin we elkaar verstaan en begrijpen, ieder mens meedoet en zich kan ontwikkelen tot wie hij wil zijn.

Onze strategische doelen

Sinds de jaren 1990 staat het bibliotheekwerk in Nederland onder druk. Bibliotheken hebben zich sinds die tijd enorm verbreed, waardoor het belang en de toegevoegde waarde zijn toegenomen. Om niet 'alles voor iedereen' te willen blijven doen, maar juist meer te focussen, heeft Bibliotheek Gelderland Zuid in haar strategisch beleid duidelijke doelen en doelgroepen geformuleerd.

Taalvaardige en digitaal vaardige inwoners

De bibliotheek ondersteunt en stimuleert de zelfredzaamheid van alle inwoners op het vlak van *taalvaardigheden en digitale vaardigheden* in onze geletterde maatschappij. De bibliotheek stelt zich op als een laagdrempelige organisatie die leesplezier bevordert en informeel leren op het gebied van taal en digitaal stimuleert. We helpen mensen hun (digitale) informatievaardigheden te ontwikkelen.

Ontmoeting en kennisuitwisseling

De bibliotheek zet zich in voor goed geïnformeerde burgers. We presenteren ons als *openbare huiskamer* en *vrije toegangspoort tot kennis en informatie*. We bieden kennis aan en stimuleren kennisuitwisseling. Tussen onze medewerkers, vrijwilligers en inwoners van ons werkgebied. Maar ook tussen inwoners onderling, mét al hun verhalen, gedachten en meningen. De bibliotheek is een waardevrije plek waar allerlei standpunten en meningen samenkomen. Waar we onbegrip en vooroordelen willen tegengaan en inleving en onderling begrip stimuleren.

Rijk cultureel klimaat

Wij willen als culturele instelling met een maatschappelijke functie een rijke, toegankelijke *literaire omgeving* bieden en *lokale talentontwikkeling* stimuleren. In samenwerking met partners prikkelen we de culturele interesse bij 'onze' inwoners en bevorderen we hun persoonlijke ontwikkeling en ontplooiing. Vanuit onze sociaal-maatschappelijke rol helpen we mensen met verschillende culturele achtergronden elkaar te vinden, stimuleren we uitwisseling tussen *verschillende culturen* en helpen we een open blik op de wereld te creëren.

Onze strategische doelen zijn te koppelen aan verschillende ontwikkelfasen:

1. Allereerst helpen we onze bezoekers hun basisvaardigheden op het gebied van taal en digitaal te ontwikkelen, zodat ze elkaar en de maatschappij kunnen verstaan.
2. Door vervolgens ontmoeting en kennisuitwisseling te stimuleren, gaan mensen het gesprek aan, doen ze kennis op, delen ze deze en vindt uitwisseling plaats.
3. En met het creëren van een rijk cultureel klimaat, stellen we mensen in staat om zich persoonlijk te ontwikkelen en cultureel te verrijken, met als doel elkaar en de wereld beter te begrijpen. Zo helpen we een inclusieve samenleving te smeden.

Onze belangrijkste doelgroepen

Jeugd

We zetten sterk in op jeugd om ze al van jongs af aan maximaal te ondersteunen bij het 'mee kunnen doen in de maatschappij en worden wie je kunt zijn'. Speciale aandacht gaat uit naar kinderen met een taalachterstand. We werken intensief samen met gemeenten, voorschoolse instellingen, consultatiebureaus, het primair onderwijs en welzijnsorganisaties.

Kwetsbare groepen

Binnen deze doelgroep richten we ons op mensen die ondersteuning nodig hebben bij het ontwikkelen van taalvaardigheden en digitale vaardigheden. Die ondersteuning bieden we via en samen met onze bondgenoten (laaggeletterdheid), (taal)partners, scholen en welzijnsorganisaties.

We onderscheiden de subgroepen:

- **Jongeren 12 tot 18:** voor wie leesplezier minder vanzelfsprekend is en de kans op taal- en digitale achterstand groter is (met name ROC en VMBO);
- **NT2:** mensen die de Nederlandse taal als tweede taal beter willen leren beheersen;
- **NT1:** mensen met Nederlands als moedertaal die ondersteuning willen bij lezen en schrijven;
- **Senioren:** die willen leren omgaan met de digitale samenleving.

Cultureel geïnteresseerden

De bibliotheek blijft vrijetijdslezers en bezoekers van literaire en culturele activiteiten binden, boeien en stimuleren tot zelfontplooiing. Daarnaast wil de bibliotheek een breder publiek bereiken en cultuurparticipatie stimuleren.

Bezoekers

We blijven onze bezoekers inspirerende, stimulerende en goed uitgeruste plekken bieden om te werken, studeren, verblijven en elkaar te ontmoeten. Met gratis toegang tot kennis en informatie, zowel fysiek als digitaal. De bibliotheek is een van de laatste vrij toegankelijke, openbare en waarde vrije plekken waar iedereen welkom is en waar je gewoon mag zijn.

Beleidsmatige keuzes

De keuze voor afbakening van doelen en doelgroepen zorgt ervoor dat we afwegingen kunnen maken in de bedrijfsvoering en het aanbod van de bibliotheek. Enkele beleidsmatige keuzes die van belang zijn voor de vertaling naar een uitvoeringsagenda voor onze gemeenten zijn:

- Samenwerking: samen met onze partners werken we aan een compleet en complementair aanbod voor onze doelgroepen, afgestemd op hun behoeften. Hierbij geldt: hoe verder activiteiten verwijderd zijn van onze strategische doelen en doelgroepen, hoe minder we erin investeren;
- Van vestiging naar functie: de komende jaren brengt de bibliotheek op basis van klantdata en behoeftenonderzoek een verbeterde dienstverlening nog dichterbij de doelgroepen, ook buiten onze fysieke vestigingen;
- Multifunctionele accommodaties: om beoogde samenwerking, kruisbestuiving, kostenverlaging en betere bereik te realiseren geven we de voorkeur aan gezamenlijk gebruik van ruimte in multifunctionele accommodaties;
- Cultureel aantrekkelijk: we gaan meer programmeren met culturele en sociale partners en zorgen voor een breder toegankelijk cultureel aanbod voor diverse doelgroepen. We stimuleren hiermee cultuurparticipatie en brengen het gesprek op gang tussen verschillende culturen om een inclusieve samenleving te bevorderen;
- Naast lokaal behoeftenonderzoek wil de bibliotheek haar maatschappelijke meerwaarde concreter kunnen aantonen binnen het werkgebied op een uniforme wijze.

3. Over bibliotheekwerk in gemeente Lingewaard

De gemeente en de inwoners

De gemeente Lingewaard bestaat uit zes kernen met in totaal 46.625 inwoners. Iedere kern kent haar eigen karakteristieken, behoeften en mogelijkheden.

Dorp	Inwoners
Huissen	19.571 inwoners
Bemmel	12.177 inwoners
Gendt	7.271 inwoners
Angeren	2.865 inwoners
Doornenburg	2.743 inwoners
Haalderen	2.065 inwoners
Overig	146 inwoners

Bibliotheekwerk in Lingewaard

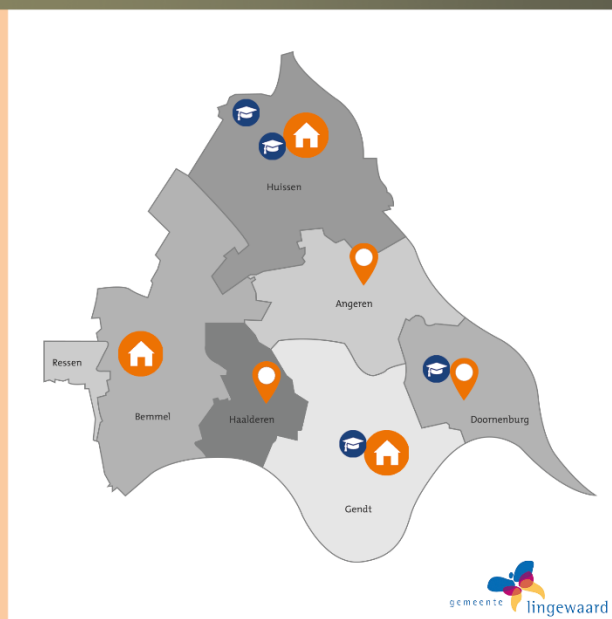
Vestigingen

De gemeente Lingewaard beschikt over drie volwaardige bibliotheekvestigingen in Bemmel, Huissen en Gendt. Deze vestigingen hebben een ruime collectie, een breed aanbod aan activiteiten en stimuleren ontmoeting en kennisdeling. Daarnaast heeft de gemeente drie kleinere bibliotheken (servicepunten) in Haalderen, Angeren en Doornenburg. Deze bevinden zich alle drie in een dorps huis en zijn toegankelijk als het dorps huis is geopend. Servicepunten hebben een kleine fysieke collectie boeken. Maar als lid van de bibliotheek kun je (online) uit de gehele collectie van Bibliotheek Gelderland Zuid (500.000 items) reserveren en laten bezorgen bij de servicepunten. De dorpsbewoners kunnen veelal ook in de avond boeken lenen en inleveren.

HUIDIGE INFRASTRUCTUUR

de Bibliotheek
Gelderland Zuid

- Bibliotheekvestiging
- Servicepunt
- Bibliotheek op school

Samenwerkingspartners

SeniorWeb

De bibliotheken Bemmelen, Huissen en Gendt zijn ook leslocaties van SeniorWeb. Door deze intensieve samenwerking worden er in Bemmelen, Gendt en Huissen talrijke cursussen en workshops georganiseerd om senioren digitaal vaardiger te maken.

Taalnetwerk Lingewaard en Overbetuwe

Met onder andere Stichting Welzijn Lingewaard, Forte Welzijn, ROC, beide gemeentes en andere sociaal-maatschappelijke partners werken we samen op het gebied van taalbevordering en de aanpak tegen laaggeletterdheid. Het Taalnetwerk organiseert bijvoorbeeld activiteiten om met taal te oefenen of om vrijwilligers met elkaar kennis en informatie uit te laten wisselen.

Onderwijs

De bibliotheek werkt samen met verschillende onderwijspartners. We werken samen met alle scholen in de gemeente. Vier scholen maken gebruik van ons concept De Bibliotheek op school (dBos) om zo leesplezier, taalvaardigheid en digitale geletterdheid bij leerlingen te vergroten.

2019 en 2020 in cijfers

	2020	2019
Leden	9096	9598
Jeugd 0-12	3.555	3.779
Jeugd 12-18	3.283	3.424
Volwassenen	2.258	2.395
Uitleningen	189.986	238.137
Angeren	2.142	4.711
Bemmel	77.188	95.156
Doornenburg	1.475	2.913
Gendt	35.255	42.275
Haalderen	441	822
Huissen	59.578	73.926
dBos	13.907	18.334
Bezoekers	71.396	96.297
Bemmel	23.830	33.097
Gendt	16.848	20.669
Huissen	30.718	42.531
Activiteiten		
Taalvaardigheden		
• Aantal activiteiten	88	252
• Deelnemers	473	1.717
Digitale vaardigheden		
• Aantal activiteiten	137	127
• Deelnemers	532	739
Activiteiten in scholen met Bos		
• Aantal activiteiten	43	116
• Deelnemers	1.228	2.890
Activiteiten in scholen zonder dBos		
• Aantal activiteiten	64	77
• Deelnemers	1.607	1.885
Ontmoeting en kennisdeling		
• Aantal activiteiten	15	21
• Deelnemers	120	414
Rijk cultureel klimaat		
• Aantal activiteiten	3	1
• Deelnemers	25	6

Alle cijfers zijn te zien via <https://www.obgz.nl/dam/algemeen/beleid/jaarverslag-cijfers-2020-algemeen4def.pdf>

De cijfers van 2020 geven vanwege de corona-pandemie een vertekend beeld, omdat de bibliotheken enige tijd gesloten zijn geweest. De cijfers van 2019 zijn toegevoegd voor een representatiever beeld van onze dienstverlening.

Een terugblik: Uitvoeringsagenda 2017-2020

De afgelopen jaren is in lijn met de visie en het beleid van Bibliotheek Gelderland Zuid in het werkgebied de spreiding van de bibliotheek verbeterd, door onder andere servicepunten te openen in dorpshuizen of wijkcentra en door een fijnmazig netwerk van bibliotheken op school. Hierdoor brengen we de collectie en het aanbod van maatschappelijke, educatieve en culturele activiteiten dichterbij de inwoners.

De bibliotheek heeft zich de afgelopen jaren ingezet voor het bevorderen van leesplezier, maar ook de leefbaarheid in met name de kleinere kernen. Onderzoek² toont aan dat 88% van de inwoners van het werkgebied het dorp aantrekkelijker vindt om te wonen door aanwezigheid van de bieb. Het invullen van bibliotheekfuncties rond ontmoeting, kennisuitwisseling, cultuur en debat heeft bovendien een aantoonbaar positief effect op sociale inclusie en de bestrijding van eenzaamheid: 26% geeft aan dat de bibliotheek ervoor zorgt dat men 'onder de mensen' is en 14% geeft aan zich door de bibliotheek minder eenzaam te voelen.

De activiteiten die door de bibliotheek, vaak samen met lokale maatschappelijke en culturele partners, worden aangeboden, liggen in lijn met de bredere maatschappelijke functie van de bibliotheek. De afgelopen jaren heeft de bibliotheek zich sterk ingezet op het gebied van basisvaardigheden, zowel op het gebied van lezen en schrijven als digitale inclusie. Ook in Lingewaard heeft deze ontwikkeling plaatsgevonden.

De vier speerpunten uit het bibliotheekbeleid 2017-2020 waren:

1. Collectie beschikbaar en toegankelijk

De bibliotheek zet zich in voor een fysieke collectie die aansluit bij de behoeften en dicht bij de doelgroep. In de beleidsperiode heeft de bibliotheek het ledenaantal van ruim 20% van het aantal inwoners van Lingewaard weten te behouden. Daarnaast heeft het zelflerend collectiesysteem ervoor gezorgd dat in alle bibliotheekvestigingen boeken aanwezig zijn waar ook daadwerkelijk vraag naar is in de verschillende dorpen. Op deze manier vergroten we het leesplezier en hebben we alle inwoners van Lingewaard optimaal laten profiteren van onze collectie van ruim 500.000 items. Daarnaast hebben alle leden van de bibliotheek gebruik kunnen maken van de digitale collectie (e-books en luisterboeken) van de Koninklijke Bibliotheek.

---

² Ruigrok NetPanel/Probiblio: Biebpanel onderzoek 'maatschappelijke waarde', December 2018

2. Bibliotheek voor iedereen

In de beleidsperiode 2017-2020 heeft de bibliotheek zich ingezet voor een bibliotheekvoorziening in alle kernen. In de drie grotere kernen Huissen, Bommel en Gendt is de bibliotheekvoorziening behouden en in de drie kleinere kernen Doornenburg, Angeren en Haalderen kunnen alle inwoners nu gebruik maken van een servicepunt.

Tijdens de komende beleidsperiode borduren we hier op verder. De kleinere kernen hebben inmiddels een servicepunt, maar we zien kansen om de voorzieningen nog verder uit te breiden zodat we nog meer mensen kunnen bereiken met (taal-)activiteiten.

3. Bibliotheek dichtbij en verbindt

In de vorige beleidsperiode stond het creëren van gemeenschappelijk aanbod met samenwerkingspartners centraal. Zo ontstond het Taalnetwerk Lingewaard en Overbetuwe, dat activiteiten organiseert voor laaggeletterden, taalvrijwilligers informatie laat uitwisselen en taalmaatjes aan elkaar koppelt.

Tijdens deze beleidsperiode hebben we er ook voor gezorgd dat iedere school die dat wil een Bibliotheek *op school* kan realiseren. Tot nu toe maken vier scholen daar gebruik van. De komende beleidsperiode willen we dit aantal verder uitbreiden. Daarnaast hebben we een intensieve samenwerking gerealiseerd met alle Lingewaardse scholen middels ons ruime activiteitenaanbod op het gebied van leesplezier, taalvaardigheid en digitale vaardigheden.

4. Deelname aan samenleving en zelfredzaamheid

De bibliotheek wil dat iedereen in de samenleving mee kan doen. Daarom zetten we sterk in op het organiseren van activiteiten die daarop gericht zijn, bijvoorbeeld op het gebied van digitale vaardigheden verbeteren voor senioren en laaggeletterden. Voor kinderen van 2 tot 8 jaar met een taalachterstand is er de VoorleesExpress. De VoorleesExpress zorgt ervoor dat kinderen die moeite hebben met taal extra aandacht krijgen. Vrijwilligers lezen kinderen thuis voor en stimuleren samen met ouders het voorlezen en het plezier in voorlezen.

Beleidskaders

- De Wet op het stelsel voor openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) uit 2015 stelt een wettelijk kader voor de openbare bibliotheken: “Een voor eenieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening omvat in ieder geval de volgende functies, die bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek:
  - ter beschikking stellen van kennis en informatie;
  - bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
  - bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
  - organiseren van ontmoeting en debat;
  - laten kennismaken met kunst en cultuur.”

Op basis van onze ambities en binnen de Wsob kiest Bibliotheek Gelderland Zuid ervoor om zich sterk te profileren op het gebied van Taal, Digitaal & Verhaal.

4. Uitvoeringsagenda Bibliotheek Gelderland Zuid 2022-2025

De belangrijkste punten uit het cultuurbeleid van Gemeente Lingewaard zijn:

1. Een sterke en toekomstbestendige infrastructuur
2. Iedereen kan meedoen
3. Jeugd en cultuur

Vooraf punt 2 en 3 sluiten naadloos aan bij onze visie en doelgroepen uit ons strategisch beleid 2020-2024. De missie van Bibliotheek Gelderland Zuid is gelijke ontwikkelkansen creëren voor iedereen. Door mensen uit alle culturen en van alle generaties de gelegenheid te bieden om kennis en vaardigheden op te doen, anderen te ontmoeten, geïnspireerd te raken en te groeien. Een samenleving waarin ieder mens meedoet en zich kan ontwikkelen tot wie hij wil zijn. Een van de belangrijkste doelgroepen waar we ons op richten is jeugd. We zetten sterk in op jeugd om ze al van jongs af aan maximaal te ondersteunen bij het mee kunnen doen in de maatschappij en worden wie je kunt zijn. Speciale aandacht gaat uit naar kinderen met een taalachterstand.

4.1 Infrastructuur – Verhuizing in Gendt en Bemmelen

Niet alle onze bibliotheekvestigingen voldoen nu aan de eisen om bij onze doelgroepen en hun wensen en behoeften aan te sluiten. In ons beleidsplan voor 2020-2024 beschrijven we dat we in sommige gevallen onze activiteiten meer buiten de deur willen organiseren. Zo brengen we het aanbod dichterbij. Vooral bij de doelgroep die nu niet de bibliotheek bezoekt. Bij toekomstige (her)inrichtingen van vestigingen kijken we nadrukkelijk naar de lokale functie van de vestiging in relatie tot de directe omgeving en tot omliggende vestigingen en bibliotheken op school.

Het beheer en onderhoud van onze gebouwen hebben een behoorlijke impact op het kernproces van de bibliotheek en vraagt veel van ons; in arbeid, in tijd en in kosten. Komende jaren wil de bibliotheek, waar mogelijk en zinvol, afstand doen van haar eigen panden en meer samenwerken en -wonen met partners in multifunctionele accommodaties. Dit levert niet alleen praktische voordelen op met betrekking tot huisvesting; we brengen op deze manier ook onze dienstverlening centraal en zo dicht mogelijk bij onze doelgroepen. Zo creëren we meer mogelijkheden voor kruisbestuiving en samenwerking met sociaal-maatschappelijke partners.

Hoe zit het nu?

Gemeente Lingewaard heeft zes vestigingen, waarvan drie volwaardige bibliotheken en drie servicepunten. Die laatste drie zijn tijdens de vorige beleidsperiode (2017-2020) geopend met als doel om ook in de kleine kernen een bibliotheek dicht bij de inwoners te realiseren. De opening van drie servicepunten in Angeren, Doornenburg en Haalderen zorgt voor een evenwichtige spreiding van vestigingen en maakt de gang naar de bibliotheek voor bepaalde doelgroepen (weer) mogelijk of een stuk eenvoudiger. In deze kleinere kernen is een servicepunt geïntegreerd in een dorps huis waardoor het gebruik van de uitleenfunctie laagdrempeliger beschikbaar is voor de inwoners van deze kernen. Het gebruik van deze functie nam dan ook toe. Belangrijker echter is het feit dat de aanwezigheid van de bibliotheek in een kern een sociale ontwikkeling met zich meebrengt, een gevoel van leefbaarheid – een publieke voorziening in het dorp.

Alle drie de servicepunten zijn gehuisvest in een dorps huis (MFA): zo dicht mogelijk bij de doelgroep. De cijfers laten zien dat de servicepunten een groeiend aantal bezoekers en gebruikers kennen. Bibliotheek Huissen verhuisde tijdens de vorige beleidsperiode van een eigen locatie naar 't Convent.

Wat kan beter?

2022-2025: Ook de bibliotheken in Gendt en Bemmelen verhuizen naar een multifunctionele accommodatie. Hier kunnen verschillende maatschappelijke en culturele partners door slim gebruik van vierkante meters intensiever en efficiënter samenwerken.

Fijnmazig netwerk

Op basis van ervaringen in onder andere Beuningen, Berg en Dal en Lingewaard weten we dat de aanloop en het gebruik van de bibliotheek en de overige functies van de bibliotheek in een MFA elkaar versterken. Zo zorgen we voor een fijnmazig netwerk: een centrale plek in het dorp waar bezoekers elkaar ontmoeten en waar kennisdeling plaatsvindt. We zien een stijging van 20 - 40% van het aantal bezoekers na verhuizing van een zelfstandige locatie naar een dorps huis.

Drempel verlagen

Zo verhogen we niet alleen de leefbaarheid in de kernen – omdat we het voorzieningenaantal op peil houden – maar verlagen we ook de drempel bij kwetsbare doelgroepen om gebruik te maken van de bibliotheek. Bezoekers van het MFA die nog geen gebruik maken van de bibliotheek, lopen gemakkelijker binnen. Andersom geldt ook dat MFA's weer profiteren van nieuwe bezoekers die door de bibliotheek aangetrokken worden.

Samenwerkingspartners dichtbij

Daarnaast streeft de bibliotheek naar vestigingen in multifunctionele accommodaties waar de samenwerking en kruisbestuiving met maatschappelijke, sociale of culturele partners meer van nature ontstaat. In een MFA kunnen we ook beter culturele activiteiten faciliteren.

Langere openingstijden

Als de bibliotheek gehuisvest is in een dorpshuis, kunnen we de openingstijden verruimen. In de huidige situatie zijn de bibliotheken alleen geopend als er personeel aanwezig is. Dat betekent dat ze voornamelijk in de middag en soms in de avond geopend zijn. Als de bibliotheek gevestigd is in een MFA, dan kan deze ook onbemand geopend zijn. MFA's zijn doorgaans van 08.00 tot 22.00 uur geopend, wat meer dan een verdubbeling van het aantal openingsuren betekent.

Verhuizing bibliotheek Gendt

De vestiging in Gendt wordt goed gebruikt, maar is verouderd. Het gebouw en de inrichting voldoen niet meer aan de huidige eisen van accommodaties op het gebied van duurzaamheid, sfeer en uitstraling. Daarnaast past het bezitten van zelfstandige panden voor bibliotheekfuncties niet meer bij het huidige beleid van Bibliotheek Gelderland Zuid. We streven ernaar om zoveel mogelijk bibliotheken te huisvesten in multifunctionele ruimtes zoals dorpshuizen, MFA's of MFC's. Tot slot past de omvang van het huidige pand niet meer bij de huidige functie van de bibliotheek.

2022-2025: De bibliotheek in Gendt verhuist naar sociaal cultureel centrum De Lemhof aan de Dorpsstraat. Een locatie middenin Gendt, waar de bibliotheek de mogelijkheid krijgt om beter samen te werken met andere maatschappelijke instellingen.

Verhuizing bibliotheek Bemmelen

Ook in Bemmelen is de huidige vestiging van de bibliotheek aan het verouderen, zowel op het gebied van inrichting als de accommodatie zelf. Daar komt bij dat de huidige ligging aan de Dorpsstraat vrij geïsoleerd is. Doordat de ingang van de bibliotheek zich aan de buitenkant van het park bevindt, is de toegang vanuit het centrum niet ideaal. Hoe beter de bibliotheek toegankelijk is, des te minder drempels mogelijke bezoeker ervaren om binnen te lopen. In een accommodatie die midden in het centrum ligt, bevinden we ons ook figuurlijk midden in de samenleving, zijn we beter bereikbaar voor de inwoners en zijn we nog dichter bij samenwerkingspartners.

De plannen voor de verhuizing zijn in Bemmelen minder concreet dan in Gendt. Of De Kinkel inderdaad geschikt is als nieuwe accommodatie voor de bibliotheek hangt onder andere af van de beschikbare ruimte. Daarom oriënteren we ons ook op andere mogelijke locaties.

2022-2025: Bibliotheek Bemmelen verhuist naar een multifunctionele accommodatie in het centrum van het dorp. Dat kan centrum de Kinkel zijn, of een andere MFA.

Hoe gaan we dat doen?

Bibliotheek Gendt

- Als onderdeel van de stuurgroep rondom de ontwikkeling van De Leemhof willen we op korte termijn concrete stappen zetten richting de verhuizing naar de Leemhof. We gaan in overleg hoe we de laatste stappen kunnen zetten om de accommodatie geschikt te maken als dorpshuis van Gendt.
- We gaan met de gemeente, samenwerkingspartners en de Leemhof in gesprek over de ruimte, de financiële kaders, de integratie van verschillende functies van de bieb, openingstijden, personele bezetting en de samenwerking met andere partners.

Bibliotheek Bommel

- We blijven in gesprek met de gemeente over de mogelijkheden in de Kinkel of een andere maatschappelijke ruimte. Onderwerp van gesprek is onder andere de beschikbare ruimte in De Kinkel.
- Samen met samenwerkingspartners verkennen we mogelijke andere opties als de bibliotheek niet in De Kinkel gevestigd kan worden.

4.2 Programmering – meer activiteiten bij de servicepunten

De bibliotheek heeft een uitgebreid activiteitenprogramma voor de drie grote vestigingen in Huissen, Bommel en Gendt. Dat is gericht op onze belangrijkste doelgroepen: jeugd en kwetsbare doelgroepen. Hierbij focussen we op leesbevordering en leesplezier en het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid door het stimuleren van taal- en digitale vaardigheden. Ook vinden er culturele activiteiten plaats in de vestigingen.

Hoe zit het nu?

Activiteiten voor jeugd

We willen kinderen al van jongs af aan maximaal ondersteunen bij het meedoen in de maatschappij. Daarbij gaat er speciale aandacht uit naar kinderen met een taalachterstand.

- Kindercolleges. Voor leergierige kinderen zijn er in de bieb gratis kindercolleges. Lezingen over interessante onderwerpen op het gebied van maatschappij, cultuur en natuur. Er zijn kindercolleges voor kinderen vanaf 6, 8 en 10 jaar oud en na afloop krijgt ieder kind een spreekbeurtpakketje mee naar huis om zelf een spreekbeurt te houden.
- Digital Playground. Hier kunnen kinderen kennismaken met de nieuwste technologieën en raken ze vertrouwd met digitale ontwikkelingen zoals de bieb-robot, VR-brillen, green screen, 3D-printers en nog veel meer.
- Kinderboekenweek. Ieder jaar vinden er tijdens de Kinderboekenweek allerlei activiteiten en voorstellingen plaats op het gebied van lezen, die aansluiten bij een landelijk thema.
- VoorleesExpress. Voorleessessies en taalspelletjes bij gezinnen thuis om de taalvaardigheid van de kinderen te verbeteren. Twintig weken lang krijgen gezinnen thuis wekelijks een eigen voorlezer over de vloer. Zo vergroten kinderen (en ouders) die moeite hebben met taal spelenderwijs hun woordenschat.

Activiteiten voor volwassenen

Binnen deze doelgroep richten we ons op mensen die ondersteuning nodig hebben bij het ontwikkelen van taalvaardigheden en digitale vaardigheden. Die ondersteuning bieden we via en samen met onze bondgenoten (laaggeletterdheid), (taal)partners, scholen en welzijnsorganisaties.

Taal

- Taalnetwerk Lingewaard en Overbetuwe. Samen met onder andere Stichting Welzijn Lingewaard, Forte Welzijn, ROC, beide gemeentes en andere sociaal-maatschappelijke partners werken we samen op het gebied van taalbevordering en de aanpak tegen laaggeletterdheid. Het Taalnetwerk organiseert bijvoorbeeld activiteiten om met taal te oefenen of om vrijwilligers met elkaar kennis en informatie uit te laten wisselen.
- Leesgroepen. Mensen die Nederlands lezen nog lastig vinden kunnen in een groepje oefenen met lezen en samen praten over een boek uit het Taalpunt van de bieb. Dit zijn boeken geschreven in eenvoudige taal.
- Taalcafé. Iedereen die graag wil oefenen met de Nederlandse taal kan in het Taalcafé samen met vrijwilligers en andere deelnemers samen Nederlands praten over diverse onderwerpen. Ook gaan ze aan de slag met taalspelletjes.
- Taalpunt. Een Taalpunt is een speciale kast met boeken zonder moeilijke woorden en boeken met plaatjes. Zo kunnen bezoekers zelf oefenen met taal.

Digitale vaardigheden

- Cursus Klik & Tik. Wie het gebruik van een computer nog best lastig of spannend vindt, kan met deze cursus de eerste stappen in de digitale wereld zetten. Geduldige begeleiders helpen deelnemers in kleine groepjes tijdens ca. tien lessen de basis om met een computer te werken.
- Cursus Welkom Online. Deelnemers maken kennis met de mogelijkheden van het internet. Zodat ze ook online kunnen praten met familie of vrienden, of online kunnen shoppen.
- Digitaal café. Samen met SeniorWeb, Rijnstad, Forte Fit, de Vereniging van Senioren Beuningen en KBO Groesbeek De Horst organiseren wij het gratis Digitaal Café. Vrijwilligers zijn aanwezig om bezoekers te helpen en vragen te beantwoorden over computers, telefoon, internet, het lenen van e-books of andere digitale zaken.

Ook bieden we cursussen en workshops Werken met de digitale overheid, Werken met Windows 10, Excel, omgaan met telefoon en tablet, Fotoalbum maken, Op zoek naar je stamboom, Veilig bankieren, Online oefeningen en Digidemo 50+ aan.

Culturele programmering

- Studiekring. Vijftigplussers wisselen in Gendt of Huissen van gedachten over verschillende onderwerpen, zoals actuele ontwikkelingen binnen de politiek, zorg of onderwijs, gebeurtenissen uit het verleden, visies op de toekomst of hedendaagse literatuur.
- Leeskring. Boekenliefhebbers die graag samen willen lezen en boeken bespreken kunnen zich aansluiten bij een filosofische leeskring in Bibliotheek Huissen.
- In gemeente Lingewaard wordt de activiteit Universiteit van Lingewaard georganiseerd in Bibliotheek Bommel. Dit is een reeks lezingen over allerlei onderwerpen op het gebied van cultuur en historie. Het concept bestaat ook in Malden en Nijmegen en is beproefd in Beuningen, naar voorbeeld van de Universiteit van Nederland. Afgelopen jaren kwamen onderwerpen aan bod als lokale politiek, filosofie, de Verlichting en de Mattheuspassion

Daarnaast zijn er nog activiteiten zoals workshops en lezingen van schrijvers of exposities. Daarnaast krijgen alle bibliotheekleden met korting toegang tot de culturele activiteiten in onze hoofdvestiging in Nijmegen.

Een greep uit de culturele programmering van 2019 en 2020:

- Auteurs aan het woord (bv. Adriaan van Dis, Griet Op de Beeck en Nico Dijkshoorn)
- Introductie cursus schrijven
- Stadsdichter on tour
- Nijmeegse Kunstnacht
- Uitreiking Nijmeegse Literatuurprijs
- Festival buitenzinnen

Wat kan beter?

Activiteitsaanbod uitbreiden

De bibliotheek wil haar activiteitsaanbod verder aanscherpen en uitbreiden. In Huissen, Bemmelen en Gendt worden al activiteiten georganiseerd, maar de focus moet daar nog sterker komen te liggen op het bevorderen van taalvaardigheden en digitale vaardigheden. Op die manier sluit ons activiteitenprogramma nog beter aan bij de strategische doelen in ons beleidsplan en de beoogde functie van de bibliotheek.

In de vorige beleidsperiode koos de gemeenteraad ervoor om in de drie kleine kernen (Angeren, Haalderen en Doornenburg) alleen servicepunten te realiseren, zonder activiteiten. Er werd gekozen voor de traditionele voorzieningen van een bibliotheek: het uitlenen van boeken en andere materialen. Daar worden de servicepunten op dit moment ook goed voor gebruikt. Maar pilots laten zien dat er een enorme behoefte is aan activiteiten in deze kleine kernen. Daarbij gaat het vooral om activiteiten op het gebied van taal- en digitale vaardigheden.

2022-2025: Vanuit de activiteiten in Huissen, Bemmelen en Gendt meer focus op het bevorderen van taalvaardigheden en digitale vaardigheden.

2022-2025: Servicepunten in Haalderen, Angeren en Doornenburg uitbreiden met activiteitsaanbod op het gebied van taal- en digitale vaardigheden.

Leefbaarheid vergroten

De afgelopen jaren hebben we in andere gemeenten gezien dat de aanwezigheid van de bibliotheek, met name in kleinere kernen, een positief effect heeft op het gevoel van leefbaarheid. Hierbij gaat het enerzijds om het voorzieningenniveau (de uitleenfunctie dichterbij de inwoners), anderzijds om het effect van activiteiten. Door te programmeren op basis van de behoeften in een kern, bestrijden we bijvoorbeeld eenzaamheid onder ouderen, bevorderen we integratie van nieuwkomers en dragen we bij aan zelfontplooiing.

Kwetsbare doelgroepen

De bibliotheek wil kwetsbare doelgroepen beter bereiken met haar activiteiten. De doelgroep met een taalachterstand is echter lastig te bereiken. Deze doelgroep haakt gemakkelijk af, zeker als activiteiten niet in het eigen dorp plaatsvinden.

Innovatieve activiteiten

2022-2025: Voor onze programmering in Lingewaard volgen we de trends in de bibliotheekwereld op de voet en zorgen we dat we innovatief zijn. We ontwikkelen meer activiteiten op het gebied van innovatie, maar ook op het gebied van taalachterstand (NT1 en NT2).

Hoe gaan we dat doen?

Meer NT1-gezinnen bereiken

- VoorleesExpress aanpassen of een nieuwe activiteit ontwikkelen, zodat we naast NT2-gezinnen, ook meer NT1-gezinnen bereiken.

Activiteitsaanbod servicepunten uitbreiden

- Samen met de inwoners onderzoeken waar de behoeftes liggen;
- Bestaande activiteiten van onze andere locaties aanbieden die aansluiten bij de behoeftes;
- Activiteiten laagdrempelig inrichten met de hulp van vrijwilligers.

Innovatieve activiteiten

- Zorgen dat we een van de vooruitstrevendste bibliotheekorganisaties in Nederland blijven;
- Behalve innovatieve activiteiten organiseren op educatief gebied, gaan we dat ook op andere vlakken doen;
- Naast innovatieve activiteiten organiseren voor jeugd, gaan we innovatie ook inzetten voor volwassenenprogrammering;
- Meer innovatieve activiteiten voor de doelgroep NT1 en NT2.

4.3 Samenwerking met scholen

De Bibliotheek *op school* (dBos) is een succesvolle landelijke aanpak waarbij school en bibliotheek nauw samenwerken om leesmotivatie, taalvaardigheid en digitale geletterdheid bij leerlingen te vergroten. Wij helpen scholen bij het vergroten van expertise rond (voor)lezen, leesmotivatie, rijke taal en digitale geletterdheid. We stellen samen een lees-mediaplan op, formuleren ambities rond onze samenwerking en monitoren de resultaten. En we kijken hoe we ouders kunnen betrekken bij de taalontwikkeling van hun kinderen. De Bibliotheek *op school* is altijd maatwerk. De school betaalt voor de dienstverlening een vast bedrag per leerling aan de bibliotheek.

De Bibliotheek *op school* bestaat onder andere uit:

- **Aantrekkelijke collectie:** Een professionele Bibliotheek *op school* met een aantrekkelijke collectie boeken.
- **Wisselend aanbod:** De collectie van de Bibliotheek *op school* wordt voortdurend aangevuld en vernieuwd.
- **Professioneel uitleensysteem:** De boeken mogen ook mee naar huis. Het professionele uitleensysteem zorgt voor overzicht in de uitleningen.
- **Toegang tot een half miljoen titels:** Leerlingen, leerkrachten en vrijwilligers kunnen boeken reserveren uit de hele collectie van Bibliotheek Gelderland Zuid en deze op school laten bezorgen. Denk aan populaire reeksen, boeken voor werkstukken.
- **Schoolwise:** Een digitaal portaal voor het zoeken, lenen en reserveren van boeken, het stimuleren van lezen en het vinden van betrouwbare informatie.
- **Begeleiding en activiteiten:** Aan elke Bibliotheek *op school* is een medewerker van de bieb verbonden die de medewerkers en vrijwilligers van de school begeleidt en leesactiviteiten op school verzorgt.

Hoe zit het nu?

De bibliotheek werkt samen met alle basisscholen in Lingewaard. Op dit moment doen vier scholen ook daadwerkelijk mee aan het programma de Bibliotheek *op school* (dBos). Dat zijn de basisscholen de Tichelaar in Gendt, De Doornick in Doornenburg, IKC Binnenstebuiten en OBC Huissen (VO) in Huissen. Het programma van dBos wordt op deze scholen heel goed ontvangen.

Bij de overige scholen in Lingewaard bieden we een breed programma aan activiteiten, waarvan de intensiteit verschilt per school. Deze activiteiten zijn grotendeels gericht op leesplezier, taalvaardigheid en het vergroten van digitale vaardigheden. Denk aan leeskasten die aansluiten bij speciale thema's op school, activiteiten om de bibliotheek beter te leren kennen of een kennismaking met nieuwe technieken zoals VR of green screens.

Deze scholen hebben in het verleden bewust niet gekozen voor dBos. Dat heeft enerzijds te maken met kosten – scholen moeten zelf een financiële bijdrage leveren om mee te doen met het programma – en anderzijds met wisselende behoeftes. Sommige scholen geven aan dat ze al vlak bij een bibliotheek gevestigd zijn.

Wat kan beter?

2022-2025: Alle scholen in Lingewaard maken – op een manier die bij die school past – gebruik van de Bibliotheek *op school*. Via maatwerkoplossingen zorgen we ervoor dat we de samenwerking met iedere school intensiveren.

Zoals ook in ons strategisch beleidsplan staat, is de jeugd (0-12 jaar) een zeer belangrijke, zo niet de belangrijkste doelgroep, om ontleding en laaggeletterdheid in de samenleving te beperken. Voorkomen is beter dan genezen, dus het ontwikkelen van leesplezier bij kinderen en ouders in het voorschoolse, aangevuld met leesbevordering en informatievaardigheden in het primair onderwijs, vormen samen de beste aanpak tegen laaggeletterdheid en digibetisme. Mede daarom blijft de bibliotheek ook de komende jaren veel aandacht besteden aan deze doelgroep, met als meest effectieve middel de samenwerking met scholen.

Taalontwikkeling bevorderen

Wie meer leest, wordt beter in taal. Dit klinkt niet alleen logisch, het is ook echt zo. Meer (voor)lezen heeft een bewezen effect op taalgevoel, woordenschat, technisch en begrijpend lezen. Wie goed leest, kan kennis opdoen en zich ontwikkelen. Uit onderzoeken blijkt dat basisschoolleerlingen minder gaan lezen naarmate ze ouder worden. In groep 4 leest 41% van de kinderen iedere dag thuis voor zijn plezier. In groep 8 is dat percentage bijna gehalveerd (23%). Hoe minder kinderen lezen, hoe meer taalontwikkeling achter zal blijven en hoe harder de school zich zal moeten inspannen om de taalontwikkeling op andere manieren

te bevorderen. Om de leesmotivatie onder leerlingen te vergroten, biedt de Bibliotheek op school daarom een duurzame aanpak gericht op vrij lezen en vrijetijdslezen.

Onderwijsachterstanden tegengaan

Zeker tijdens en na de coronapandemie is het belangrijk om ervoor te zorgen dat kinderen geen onderwijsachterstand oplopen door bijvoorbeeld thuisonderwijs. De bibliotheek kan een belangrijke bijdrage leveren aan het bevorderen van leesplezier en taalvaardigheid, als aanvulling op het reguliere onderwijs.

2022-2025: We blijven onze onderwijsprogramma's innoveren, zodat we een professionele gesprekspartner kunnen zijn voor de scholen in de gemeente.

De bibliotheek heeft een innovatief educatief programma dat nationale prijzen heeft gewonnen:

- B/Slash: Hét multimediale en interactieve educatieproject voor het voortgezet onderwijs. Dit interactieve en multimediale educatieprogramma, ontwikkeld door Bibliotheek Gelderland Zuid, is opgebouwd rondom de Slash-reeks van uitgeverij Querido. Waargebeurde verhalen van jongeren, verteld door een jongerenschrijver. De thema's sluiten aan bij de belevingswereld van jongeren: drugs, misbruik, zwerven of verlies. Via digitaal platform Kahoot strijden leerlingen in teamverband om de meeste punten, in 5 weken tijd te verdienen met quizvragen, discussies en opdrachten rondom het door hun gekozen boek.
- De BiebBoys: De BiebBoys zijn ontstaan tijdens de eerste lockdown in het voorjaar van 2020. Toen alle scholen en ook bibliotheekvestigingen vanwege corona gesloten waren, besloten BiebBoys Kees en Joran kinderen virtueel te verleiden om te blijven lezen. Ze maakten originele jeugdfilmpjes, aansprekend voor de doelgroep, die te zien zijn via youtube en TikTok. Inmiddels zijn er ook lespakketten vanuit de BiebBoys ontwikkeld voor basisscholen en komen de BiebBoys letterlijk bij de kinderen in de klas om leesplezier en taalvaardigheid te bevorderen. Inmiddels is er al een campagne van de BiebBoys provinciaal uitgerold in Gelderland en Overijssel. Momenteel wordt bekeken of het concept ook landelijk kan worden aangeboden. In juni 2021 werd het BiebBoys-team bekroond tot NBD Jeugdspecialist 2021.

Professionele gesprekspartner onderwijs

De Bibliotheek Gelderland Zuid wil haar innovatieve programma continu blijven verbeteren en volgt de ontwikkelingen op het gebied van educatie op de voet. Alleen dan kunnen we een professionele gesprekspartner blijven voor het onderwijs. We willen onze meerwaarde voor scholen beter inzichtelijk maken. Want de bibliotheek is er niet alleen voor uitleen van boeken en andere materialen, maar ook voor strategisch meedenken. Onze specialisten zijn educatief geschoold en hun kennis is gratis toegankelijk voor scholen. Onze ambitie is om scholen hier meer gebruik van te laten maken.

Hoe gaan we dat doen?

- We gaan in gesprek met alle scholen in Lingewaard om de toegevoegde waarde van dBos toe te lichten.
- We gaan op zoek naar ambassadeurs die de samenwerking met de bibliotheek promoten bij andere scholen.
- We onderzoeken met de gemeente of we de financiële drempel van scholen kunnen verlagen door een mogelijke bijdrage van de gemeente.

5. Monitoring en evaluatie

Hoe houden we in de gaten of we de actiepunten in de agenda ook echt uitvoeren? Dat doen we door te blijven monitoren en evalueren. Binnen de bibliotheek en gemeente Lingewaard.

De Bibliotheek Gelderland Zuid ontvangt haar subsidie op basis van een begroting. Die begroting verantwoorden we met onder andere een financieel jaarverslag en een niet-financieel jaarbericht (zie bijlage). In dat jaarbericht zijn onder andere de cijfers opgenomen rondom gebruik van de bibliotheken, het aantal leden, uitleningen, activiteiten en bezoekers.

Bestuurlijk overleg

Twee keer per jaar evalueren we samen met gemeente Lingewaard het bibliotheekbeleid tijdens een bestuurlijk overleg met de verantwoordelijke wethouder en beleidsambtenaar. Indien nodig scherpen we ons beleid aan of stellen we het bij. Tijdens zo'n overleg kijken we terug op de afgelopen periode en blikken we vooruit naar de komende maanden. Zo zorgen we dat we maatschappelijke ontwikkelingen altijd blijven volgen en dat we kunnen inspelen op de actualiteit.

Effectmeting en maatschappelijke meerwaarde

We zijn sinds kort begonnen met een effectmeting van onze digitale en taalactiviteiten. Op activiteitsniveau willen we in kaart brengen wat het effect is. Dat doen we bijvoorbeeld met vragenlijsten bij deelnemers om te kijken hoe ze zich ontwikkelen. De resultaten vergelijken we met landelijke benchmarks. Deze effectmetingen voeren we uit op basis van een landelijke maatstaf van de Koninklijke Bibliotheek (KB). De resultaten gebruiken we om onze activiteiten te blijven ontwikkelen en verbeteren. Op deze manier zorgen we er ook écht voor dat we met onze programmering deelnemers beter in staat stellen om mee te doen in de maatschappij.

De effectmeting past goed bij de ontwikkeling die we deze beleidsperiode willen maken richting het meer inzichtelijk maken van onze maatschappelijke meerwaarde. De effectmeting is een eerste stap richting meer maatschappelijke verantwoording. We willen weten én meten wat onze organisatie waard is voor een gemeente.

De effectmetingen gaan vanaf 2022 plaatsvinden. Vanaf de tweede helft van deze beleidsperiode verwachten we de eerste stappen te zetten op het inzichtelijk maken van onze maatschappelijke meerwaarde.

6. Financiën

6.1 Begroting 2022 Lingewaard

Baten	
Inkomsten klanten	125.800
Specifieke dienstverlening	21.650
Overige inkomsten	750
Subsidies	848.600
Projecten	54.400
	1.051.200
Lasten	
40 Bestuurs- en organisatiekosten	41.400
41 Huisvestingskosten	98.950
42 Personeelskosten	593.550
43 Administratiekosten	25.900
44 Transportkosten	12.250
45 Kosten automatisering	82.900
46 Mediakosten	145.850
Projecten	50.400
	1.051.200
Exploitatieresultaat	-

De subsidie wordt jaarlijks geïndexeerd met CPI indexcijfer 094220 Musea, bibliotheken, dierentuinen van het voorgaande jaar. Voor 2022 is dat 2,8%

6.2 Extra aanbod

Zoals in hoofdstuk 4 is te lezen wordt de dienstverlening van de OBGZ in de komende beleidsperiode verder geoptimaliseerd. Een belangrijk onderdeel hiervan is de uitbreiding van ons activiteiten aanbod naar de servicepunten in Angeren, Doornenburg en Haalderen. Tijdens de vorig beleidsperiode heeft de gemeenteraad niet gekozen voor deze optie, waar een kostenplaatje aanhangt van 25.000,- euro per jaar.

In deze uitvoeringsagenda vraagt de OBGZ niet om extra middelen om uitbreiding te realiseren. We verwachten de activiteiten te kunnen financieren uit extra inkomsten die voortkomen uit provinciale projectsubsidies en middelen vanuit de rijksoverheid die beschikbaar worden gesteld om digitale vaardigheden te verbeteren.

7. Conclusie en actielijst

7.1 Conclusie

Met deze uitvoeringsagenda willen we aansluiten bij het cultuurbeleid van gemeente Lingewaard voor de komende vijf jaar en spelen we in op de behoeftes en wensen van onze belangrijkste doelgroepen: jeugd en kwetsbare groepen (NT1 en NT2-gezinnen die ondersteuning nodig hebben bij de Nederlandse taal, senioren die moeite hebben met de digitale samenleving, jongeren waarbij de kans op een taalachterstand en digitale achterstand groter is).

De belangrijkste plannen:

- De bibliotheken in Gendt en Bemmelen verhuizen naar een multifunctionele accommodatie, om zo beter samen te kunnen werken met andere partners en centraler en dichterbij de doelgroep gevestigd te zitten.
- In onze programmering richten we ons nog meer op taalvaardigheden en digitale vaardigheden.
- In de servicepunten Haalderen, Angeren en Doornenburg gaan we activiteiten aanbieden op het gebied van taal en digitale vaardigheden.
- We breiden het aantal Bibliotheken *op school* verder uit. Daarnaast intensiveren we de samenwerking met alle basisscholen in Lingewaard met behulp van de doorontwikkeling van ons innovatieve educatie aanbod op het gebied van leesplezier, taalvaardigheid en digitale vaardigheden.

Deze plannen kunnen we natuurlijk niet alleen uitvoeren. Daarom zoeken we de samenwerking met maatschappelijke- en culturele partners, de gemeente, scholen, ambassadeurs en vrijwilligers.

7.2 Actielijst

Doelstelling	Actiepunten	Planning
Infrastructuur		
De bibliotheek in Gendt verhuist naar sociaal cultureel centrum De Leemhof aan de Dorpsstraat.	<ul style="list-style-type: none"> Concrete stappen zetten richting de verhuizing naar De Leemhof. We gaan in overleg met de stuurgroep over hoe we De Leemhof geschikt maken als dorpshuis. We gaan met de gemeente, samenwerkingspartners en de Leemhof in gesprek over de ruimte, de financiële kaders, de integratie van verschillende functies van de bieb, openingstijden, personele bezetting en de samenwerking met andere partners. 	2022
De bibliotheek in Bemmelen verhuist naar een multifunctionele accommodatie in het centrum van het dorp. Dat kan centrum de Kinkel aan de Dorpsstraat zijn, of een andere MFA.	<ul style="list-style-type: none"> We blijven in gesprek met de gemeente over de mogelijkheden in de Kinkel of een andere maatschappelijke ruimte. Onderwerp van gesprek is onder andere de beschikbare ruimte in De Kinkel. Samen met samenwerkingspartners verkennen we mogelijke andere opties als de bibliotheek niet in De Kinkel gevestigd kan worden. 	2023/2024
Activiteiten		
De activiteiten in Huissen, Bemmelen en Gendt nog meer focussen op het bevorderen van taalvaardigheden en digitale vaardigheden.	<ul style="list-style-type: none"> VoorleesExpress aanpassen of een nieuwe activiteit ontwikkelen, zodat we naast NT2-gezinnen, ook meer NT1-gezinnen bereiken. 	Vanaf 2022
Servicepunten in Haalderen, Angeren en Doornenburg uitbreiden met activiteiten op het gebied van taal en digitale vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> Samen met de inwoners onderzoeken waar de behoeftes liggen; Bestaande activiteiten van onze andere locatie gebruiken die aansluiten bij de behoeftes; Activiteiten laagdrempelig inrichten met de hulp van vrijwilligers. 	Vanaf seizoen 2022/2023

<p>Voor de programmering in Lingewaard volgen we de trends in de bibliotheekwereld op de voet en zorgen we dat we innovatief zijn. We ontwikkelen meer innovatieve activiteiten, maar ook op het gebied van taalachterstand. We gaan ons ook meer richten op NT2, in plaats van alleen NT1.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgen dat we een van de vooruitstrevendste bibliotheekorganisaties in Nederland blijven; • Behalve innovatieve activiteiten organiseren op educatief gebied, gaan we dat ook op andere vlakken doen; • Naast innovatieve activiteiten organiseren voor jeugd, gaan we innovatie ook inzetten voor volwassenenprogrammering; • Meer innovatieve activiteiten voor de doelgroep NT2. 	<p>Gehele beleidsperiode</p>
<p>Samenwerking met scholen</p>		
<p>Meer scholen in Lingewaard gebruik laten maken van de Bibliotheek <i>op school</i>. Via maatwerkoplossingen zorgen we ervoor dat we de samenwerking met iedere school intensiveren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • We gaan in gesprek met alle scholen in Lingewaard om de toegevoegde waarde van dBos duidelijk te maken. • We gaan op zoek naar ambassadeurs die de samenwerking met de bibliotheek kunnen promoten bij andere scholen. • We onderzoeken met de gemeente of we de financiële drempel van scholen kunnen verlagen door een mogelijke bijdrage van de gemeente. 	<p>Vanaf 2022</p>
<p>We blijven onze onderwijsprogramma's innoveren, zodat we een professionele gesprekspartner kunnen zijn voor de scholen in de gemeente.</p>		<p>Gehele beleidsperiode</p>

Bijlage: Jaarcijfers 2020

CIJFERS BIBLIOTHEEK GELDERLAND ZUID • 2020 Gemeente Lingewaard - leden en uitleningen

# Leden	2020	2019	% verschil
Jeugd tot 18 jaar:			
o - 12 jaar	3.555	3.779	-5,9%
12 - 18 jaar	3.283	3.424	-4,1%
Volwassenen	2.258	2.395	-5,7%
# Groepsabbonementen (scholen, zorginstellingen e.a.)	128	136	-5,9%
Totaal # abonnementen / leden	9.224	9.734	-5,2%

Online Bibliotheek (hele werkgebied)	2020	2019	% verschil
# actieve accounts Online Bibliotheek (E-books en luisterboeken) jeugd en volwassenen	5.514	5.269	4,6%
# uitleningen Online Bibliotheek (E-books en luisterboeken) jeugd en volwassenen	108.155	68.442	58,0%

Voorleesexpress	# gezinnen	# voorlees-sessies
	8	160

# Uitleningen (incl. verlengingen) per vestiging	Uitleningen		Totaal	Uitleningen		Totaal	Uitleningen			# Bezoekers per vestiging *		
	jeugd	volw.	jeugd en volw.	jeugd	volw.	jeugd en volw.	jeugd	volw.	jeugd en volw.	2020	2019	% verschil
	2020	2020	2020	2019	2019	2019	% verschil	% verschil	% verschil	2020	2019	% verschil
Angeren	1.411	731	2.142	3.069	1.642	4.711	-54,0%	-55,5%	-54,5%			
Bemmel	43.922	33.266	77.188	55.483	39.673	95.156	-20,8%	-16,1%	-18,9%	23.830	33.097	-28,0%
Doornenburg	203	1.272	1.475	391	2.522	2.913	-48,1%	-49,6%	-49,4%			
Gendt	15.711	19.544	35.255	18.074	24.201	42.275	-13,1%	-19,2%	-16,6%	16.848	20.669	-18,5%
Haalderen	367	74	441	555	267	822	-33,9%	-72,3%	-46,4%			
Huissen	34.294	25.284	59.578	43.013	30.913	73.926	-20,3%	-18,2%	-19,4%	30.718	42.531	-27,8%
dBos	13.907		13.907	18.334		18.334	-24,1%		-24,1%			
Totaal	109.815	80.171	189.986	138.919	99.218	238.137	-21,0%	-19,2%	-20,2%	71.396	96.297	-25,9%

* niet bij alle vest. is een bezoekersteller aanwezig

1. DIGITALE / TAAIvaardigheden

1A Taalvaardigheden	jeugd 2020	volw. 2020	Totaal 2020	jeugd 2019	volw. 2019	Totaal 2019	jeugd % verschil	volw. % verschil	Totaal % verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	0	88	88	7	245	252	-100,0%	-64,1%	-65,1%
# Aantal deelnemers / bezoekers	0	473	473	86	1.631	1.717	-100,0%	-71,0%	-72,5%

1B Digitale vaardigheden	jeugd 2020	volw. 2020	Totaal 2020	jeugd 2019	volw. 2019	Totaal 2019	jeugd % verschil	volw. % verschil	Totaal % verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	7	130	137	13	114	127	-46,2%	14,0%	7,9%
# Aantal deelnemers / bezoekers	45	487	532	71	659	730	-36,6%	-26,1%	-27,1%

Activiteiten in dBos-scholen VS / PO / VO (4 scholen)	VS 2020	PO 2020	VO 2020	Totaal 2020	VS 2019	PO 2019	VO 2019	Totaal 2019	VS % verschil	PO % verschil	VO % verschil	Totaal % verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	0	43	0	43	0	70	46	116	0,0%	-38,6%	-100,0%	-62,9%
# Aantal leerlingen (leraren/ouders)	0	1.228	0	1.228	0	1.740	1.150	2.890	0,0%	-29,4%	-100,0%	-57,5%

Activiteiten in scholen zonder dBos VS / PO / VO (13 scholen)	VS 2020	PO 2020	VO 2020	Totaal 2020	VS 2019	PO 2019	VO 2019	Totaal 2019	VS % verschil	PO % verschil	VO % verschil	Totaal % verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	3	59	2	64	2	73	2	77	50,0%	-19,2%	0,0%	-16,9%
# Aantal leerlingen (leraren/ouders)	48	1.509	50	1.607	50	1.785	50	1.885	-4,0%	-15,5%	0,0%	-14,7%

2. ONTMOETING EN KENNISDELING

	jeugd	volw.	Totaal	jeugd	volw.	Totaal	jeugd	volw.	Totaal
	2020	2020	2020	2019	2019	2019	% verschil	% verschil	% verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	0	15	15	3	18	21	-100,0%	-16,7%	-28,6%
# Aantal deelnemers / bezoekers	0	120	120	69	345	414	-100,0%	-65,2%	-71,0%

3. RIJK CULTUREEL KLIMAAT

	jeugd	volw.	Totaal	jeugd	volw.	Totaal	jeugd	volw.	Totaal
	2020	2020	2020	2019	2019	2019	% verschil	% verschil	% verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	0	3	3	1	0	1	-100,0%	100,0%	200,0%
# Aantal deelnemers / bezoekers	0	25	25	6	0	6	-100,0%	100,0%	316,7%

Cijfers totale werkgebied OBZ zie volgende pagina.

CIJFERS BIBLIOTHEEK GELDERLAND ZUID • 2020

totale werkgebied - leden en uitleeningen

# Leden	2020	2019	% verschil
Jeugd tot 18 jaar:			
0 - 12 jaar	25.444	26.159	-2,7%
12 - 18 jaar	21.796	22.572	-3,4%
Volwassenen	29.921	30.757	-2,7%
# Groepsabbonementen (scholen, zorginstellingen e.a.)	750	754	-0,5%
Totaal # abonnementen / leden	77.911	80.242	-2,9%

# Uitleeningen (incl. verlengingen) en dBo's	2020	2019	% verschil
jeugd tot 18 jaar	962.894	1.184.274	-18,7%
volwassenen	854.986	1.106.897	-22,8%
Online Bibliotheek (e-books en luisterboeken)	108.155	68.442	58,0%
Totaal	1.926.035	2.359.613	-18,4%

# Online Bibliotheek (e-books en luisterboeken)	2020	2019	% verschil
# actieve accounts jeugd tot 18 jaar	1.679	1.430	17,4%
# actieve accounts volwassenen	3.835	3.839	-0,1%
Totaal # actieve e-books accounts	5.514	5.269	4,6%

# Bezoekers vestigingen	2020	2019	% verschil
In 17 vestigingen zijn klantentellers aanwezig	650.123	1.030.739	-36,9%

Voorleesexpress	# gezinnen	# voorlees-sessies
	123	2.460

1. DIGITALE / TAALVAARDIGHEDEN

1A Taalvaardigheden	jeugd 2020	volw. 2020	Totaal 2020	jeugd 2019	volw. 2019	Totaal 2019	% verschil	% verschil	% verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	46	550	596	148	896	1.044	-68,9%	-38,6%	-42,9%
# Aantal deelnemers / bezoekers	1.787	3.440	5.227	2.181	7.290	9.471	-18,1%	-52,8%	-44,8%

1B Digitale vaardigheden	jeugd 2020	volw. 2020	Totaal 2020	jeugd 2019	volw. 2019	Totaal 2019	% verschil	% verschil	% verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	34	257	291	95	224	319	-64,2%	14,7%	-8,8%
# Aantal deelnemers / bezoekers	269	1.179	1.448	768	1.272	2.040	-65,0%	-7,3%	-29,0%

Activiteiten in dBos-scholen VS / PO / VO (48 scholen)	VS 2020	PO 2020	VO 2020	Totaal 2020	VS 2019	PO 2019	VO 2019	Totaal 2019	% verschil	% verschil	% verschil	% verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	20	311	2	333	38	735	81	854	-47,4%	-57,7%	-97,5%	-61,0%
# Aantal leerlingen (leraren/ouders)	280	8.061	699	9.040	868	17.533	2.025	20.426	-67,7%	-54,0%	-65,5%	-55,7%

Activiteiten in reguliere scholen VS / PO / VO (88 scholen)	VS 2020	PO 2020	VO 2020	Totaal 2020	VS 2019	PO 2019	VO 2019	Totaal 2019	% verschil	% verschil	% verschil	% verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	44	301	120	465	63	569	111	743	-30,2%	-47,1%	8,1%	-37,4%
# Aantal leerlingen (leraren/ouders)	704	7.398	3.267	11.369	1.498	13.835	2.775	18.108	-53,0%	-46,5%	17,7%	-37,2%

2. ONTMOETING EN KENNISDELING

	jeugd 2020	volw. 2020	Totaal 2020	jeugd 2019	volw. 2019	Totaal 2019	jeugd % verschil	volw. % verschil	Totaal % verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	21	103	124	41	148	189	-48,8%	-30,4%	-34,4%
# Aantal deelnemers / bezoekers	333	1.555	1.888	844	4.110	4.954	-60,5%	-62,2%	-61,9%

3. RIJK CULTUREEL KLIMAAT

	jeugd 2020	volw. 2020	Totaal 2020	jeugd 2019	volw. 2019	Totaal 2019	jeugd % verschil	volw. % verschil	Totaal % verschil
# Aantal activiteiten voorstellingen / projecten / cursussen / groepen	27	32	59	32	42	74	-15,6%	-23,8%	-20,3%
# Aantal deelnemers / bezoekers	1.106	3.101	4.207	4.831	5.059	9.890	-77,1%	-38,7%	-57,5%

